

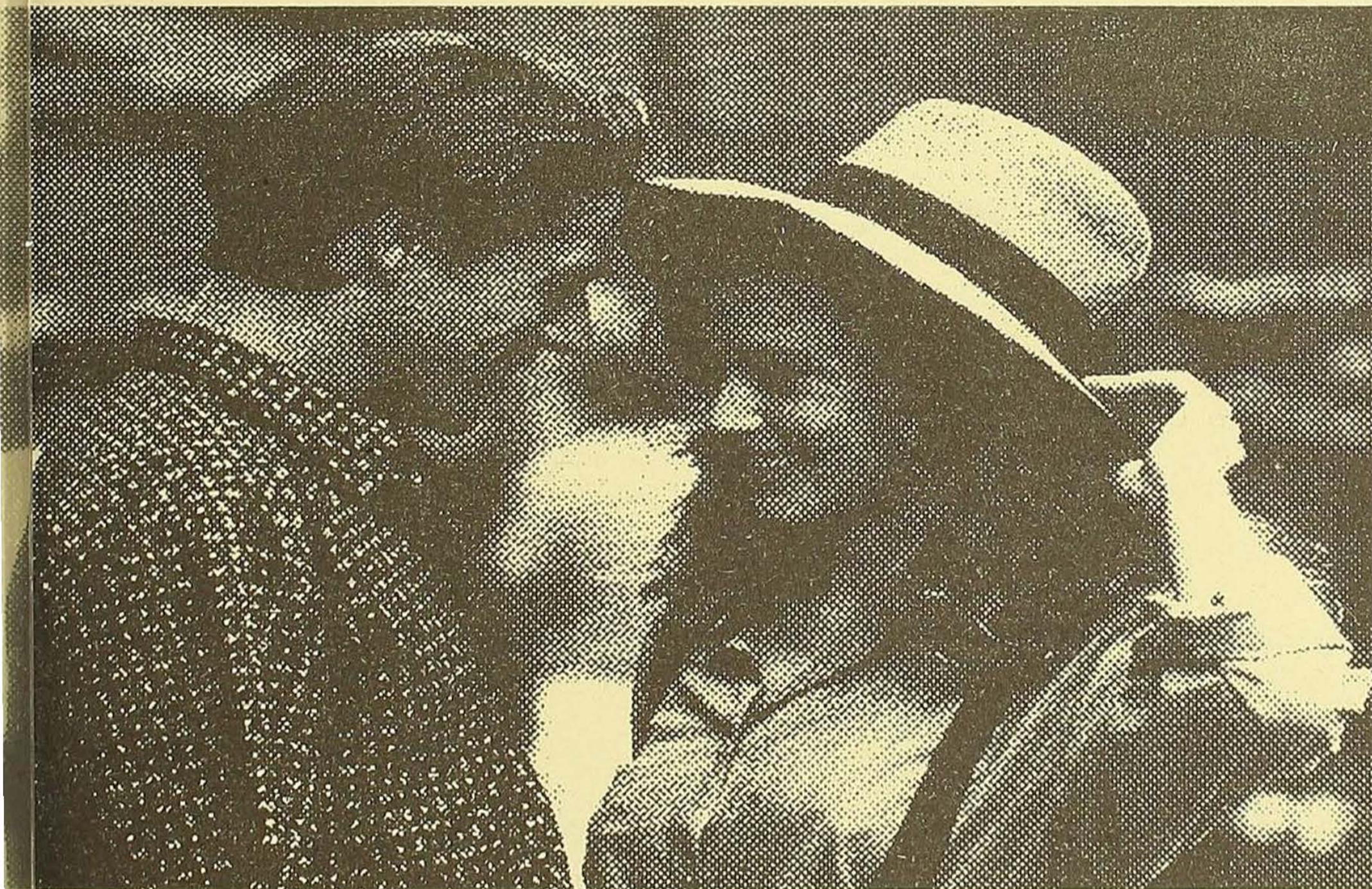
Godina II. • Broj 42 • 10. veljače 1996. • Cijena 2 dinar

Valentinovo

Drvtok voda čudesno povezuje sva bića. Neapljice brzih rijeka ponornica izbijaju peršinu naših dlanova. U svakoj stanici voda priča tajnu velikog plavetnila. Drvtokom čovječanstva ista, crvena te. A krv i more ne razlikuju se puno.

potplate cipela nikakva poruka ne može proći. Bosonogi dodir zemlje uvijek dobro usmjerava čovjekov hod.

Jer po naravi smo upućeni jedni na druge. Vjesnici novog svijeta kao da su ljudi izašli iz „Čiste pesme” Marije Šimoković. U bezmjerne tuposti svud oko nas, oni su sposobni

ipak, razjedinjeni smo na ljude, biljke, ... smo kao određene osobe, svjesni svoje individualnosti.

A iskonska čežnja za savršenim jedinjenjem svih bića kreće željom put drugih, kao vode nadolaze u proljeće i rijeke izlaze iz njihovih korita.

Zbog toga zaljubljeni, širokim atarima hodaju bosu. Jer kroz debele gumene

za "... čistu bol, za čistu ljubav, za čiste rane, za čiste udarce... Čisti udarci ne stvaraju nečistu bol, nečistu mržnju, nečiste rane..."

Onima što bosu hodaju svijetom i puštaju da voda oživi grane u tople ljudske ruke, čestitamo Valentinovo. „Moje su ruke grane / zalaze u druge grane / ali grana ne hvata granu..."

Nela Skenderović

Matija Poljaković ponovno među nama

U prvih dvadesetak godina djelo dramskog Matija Poljakovića oživjelo je ponovno na kazališnom stadiju. Pisac koji je svojim komadima punio subotička kazališta, kada se za predstavu tražila publika i danas svojim junakom, Boltom, osvaja publiku spontanog smjeha publike. Komad „Jedna cura sto nevolja” premijerno izveden na II. Festivalu pučkog teatra u Subotici (R. Hrvatska).

Pitamo se zar je trebalo proći toliko godina da ovaj istaknuti hrvatski pisac bude na indeksu zabrane. Nije, ali, realnost je surovija na žalost i kada je u pitanju kultura.

Simbolički, upravo djelom Poljakovića oživjela je dramska sekcija HKC „Bunjevčkog kola”. Nadamo se da ćemo ovu predstavu imati prilike vidjeti i u njegovom rodnom gradu Subotici, kao i okolnim naseljima.

(b. r.)

Novinari između svetaca

Uz ugodno druženje, neobavezno ćaskanje, kako već to samo novinari znaju, dana 31. siječnja 1996. godine u župi Marije Majke Crkve u Aleksandrovu na inicijativu vlč. Andrije Kopilovića održan je (dogodio) se susret subotičkih novinara, urednika i izdavača.

Povod za susret jeste zaštitnik novinara sv. Franjo Saleški (1567-1622) koji se bavio spisateljskim radom, a proglašen je svecem već 1665. godine. Pisanom riječju borio se protiv kalvinista. Bio je biskup Geneve. U njegovu čast Ivan Bosco (1715-1888) osnovao je družbu salezijanaca za odgoj mladeži u zavodima i to po osobnoj želji polaznika. Sv. Ivan Bosco zaštitnik je izdavača. Prvi dan se slavi 24. siječnja a drugi 31. To je bio dovoljan razlog da se upriliči ova sesija koja će, nadamo se, postati tradicionalna.

Nazočni novinari su bili Slavica Lakićević, dopisnica Tanjuga, Aleksandra Meandžija, urednica nedjeljnika „Dani”, Marija Nagy, novinarka mađarske redakcije Radio Subotice, vlč. Andrija Anišić, glavni i odgovorni urednik „Zvonika”, Milovan Miković, glavni i odgovorni urednik „Subotičkih novina”, Boško Krstić, glavni i odgovorni urednik „Rukoveti”, Zlatko Romić, novinarka „Subotičkih novina”, Jašo Šimić, predsjednik književnog kluba Miroslav i Vojislav Sekelj, glavni i odgovorni urednik „Žiga”.

Da spomenemo, otupjela ili oštra pera ostavili smo na miru.

I, da se ne zaboravi, krumpirača je bila izvrsna, pripremljena u pravoj parasičkoj peći, o fancima s panklikom da i ne govorimo. Ni na vino nemamo primjedbi.

Sa večere smo otišli manje griješni. Ova gesta vlč. Andrije Kopilovića je vrijedna pozornosti i ukazuje da je sloga novinara moguća.

Pozvanim a ne odazvanim novinarima ostaje kajanje - što nisu došli. Ali, na godinu je nova prilika.

(v. s.)

Kut

Budna prisмотра

Primorana, ali ipak iskazana, volja da se stvari s rješavanjem jugoslavenske krize uvuku u krug civilizacije i ovih je dana zrcarila svoju pravu sliku. Naime, pod budnim okom Sjedinjenih američkih država, moramo svi sve potpisano i sprovesti u zbilji. Da nije tako ne bi američki tajnik Kristopher morao još jednom poći na Balkan i zatražiti da se sve, al' baš sve, ono potpisano i sprovede. Dakle, i dalje smo sudionici onoga što smo pod pretnjama drugih dužni realizirati. Ono što, međutim, jedino visi u zraku je da li ćemo se i kada prizvati vlastitoj pameti i urediti naš dom onako kako to zahtijeva suvremeni imperativ: svijet na koncu dvadesetog stoljeća igra samo na kartu načela Povelje Ujedinjenih naroda.

Tomislav Žigmanov

NA POMOLU NOVA DIJELJENJA?

Nema demokracije bez politike, dok obratno ne mora važiti, ali može biti. Iz odnosa politike i demokracije mogu se donijeti razni sudovi i zaključci o vremenu i ljudima, o društvenom sustavu, te napose o međuljudskim odnosima. Nije vrijeme za dociranje. Međutim, inicijativa javno neimenovanog Inicijativnog odbora za formiranje Hrvatskog narodnog vijeća (HNV) u Subotici uspjela je zatalasati dio pučanstva, a i uzdrmati neke strukture, te otvoriti bolna mjesta organiziranja hrvatskog nacionalnog korpusa u Jugoslaviji. Konačno, i da pokrene mnoga pitanja.

U prošlom broju „Žiga” donijeli smo Proglas za javnost Inicijativnog odbora za formiranje HNV i izjavu u povodu Proglasa HKC „Bunjevačko Kolo”, HKPD „Matija Gubec”, „Bunjevačke matice”, Biskupskog ordinarijata i DSHV u kojoj se navedene institucije ograđuju od pokretanja inicijative za formiranje HNV.

Sporni legitimitet

Sada na stolu imam tekst Inicijativnog odbora o pogrešnom tumačenju inicijative, potpisan od strane Kalmana Kuntića i izjavu DSHV potpisanu od predsjednika mr. Bele Tonkovića. Oba teksta integralno donosimo u ovom broju. Ono što je nesporno za oba teksta jest sama ideja o nužnosti formiranja HNV. Sporno je vrijeme, i, kako izgleda, tko ima „tapiju”, odnosno legitimitet za osnutak Vijeća, i što se ona pokreće u trenutku kada joj nije vrijeme, kako to DSHV spočitava.

Moja je slobodna procjena da se ovakvim međusobnim „dopisivanjem” i dalje uspješno razbija i dijeli hrvatski narodni korpus. I to u državi gdje Hrvati još nisu priznati niti kao nacionalna manjina. Čeka se da se netko dogovori. Tko će – zna se. A kada – još ne. I sve se ovo događa u već zahuktaloj izbornoj kampanji. Političke posljedice glede izbora, napose lokalnih, mogu za Hrvate biti ozbiljne.

Prvo pitanje jest: kome je sve ovo potrebno? Odgovor za sada je: ne zna se. Drugo: nameće se dojam da sam Inicijativni odbor nije dobro obavio nužne predradnje. Nosio se samom idejom, ne sagledavši cjelinu, pa i sudbinu same ideje. Jer, ako se pomenute

institucije javno ograđuju od formiranja HNV, a DSHV i posebnom izjavom, tada su oni (IO) u prvom svom koraku u korijenu sasječeni, tj. sveli su sami sebe na „grupu građana” s odgovarajućim političkim predznakom usmjerenim, kako se čini, protivu samoga DSHV, nezadovoljni njegovim dosadašnjim učinkom. Iznosim ovakav stav jer su u Inicijativnom odboru zastupljeni i pojedini članovi stranke. Dalje, nalazim da je HNV potrebno, ali nije baš i nužno za očuvanje hrvatskog entiteta u Jugoslaviji. Bitnije su institucije i rješavanje njihovog pitanja u sklopu vraćanja pune autonomije Vojvodine. Prijeporno je i kako doći do HNV u državi gdje za to ne postoje pravni i razrađeni politički mehanizmi za legalizaciju takve ideje. A onoga momenta kada to država omogući, vjerojatno će nacionalna vijeća biti suvišna s obzirom da će biti instrumentalizirana od nje same. To je Inicijativni odbor morao imati na umu i prevashodno obaviti preliminarne razgovore s institucijama koje trebaju biti zastupljene i nosioci Vijeća, a ne činiti to post partum (nakon poroda). Otuda je možda i potreba da se javnosti uputi dodatni tekst naslovljen „Pogrešna tumačenja inicijative za formiranje HNV”.

Bliska mi je misao da je potreba za formiranjem HNV u ovom momentu dijelom inspirirana opravdanim nezadovoljstvom rada DSHV glede organiziranja Hrvata u Vojvodini, odnosno učinkovitošću njenoga predsjednika. Javna je tajna da unutar stranke postoje podjele i sukobi na liniji predsjednik – dio članstva, uzrokovane samovoljom prvoga, ili bar načinom kako on demokraciju vidi.

Predsjednikova ostavka

Nesporna je činjenica da je velika zasluga mr. Bele Tonkovića za političku artikulaciju i predstavljanje Hrvata iz Vojvodine. Udahnuo im je svojim radom nacionalnu svijest, godinama na ovim prostorima zatrtu. Također, stoji i činjenica da je to smjelo činio u izuzetno teškim i složenim vremenima. Poglavitito, zastupajući njihova prava i interese na međunarodnom planu. To će ostati zapisano u političkoj povijesti. S druge strane, evidentno je da je njegovo djelovanje na unutrašnjem odnosu spram države, pojedinih stranaka ili pojedinaca već dulje vremena prijeporno i kontraproduktivno. Sama stranka, nažalost, nije smogla snage adekvatno se tome oduprijeti (mnogi su je iz oportunih razloga jednostavno napustili). Gundanja su prisutna, no od toga se za sada dulje nije otišlo. Bela Tonković je tip političara za velike teme i teška vremena. U uvjetima kada je potreban filigrantski politički rad, pokazuje slabosti, a što je dimenzija svake autokratske vladavine. Ovime se članstvo mora otvoreno, odgovorno i anali-

tički pozabaviti, ukoliko želi sačuvati jaku zdravu stranku, a bez koje bi Hrvati u Vojvodini bili politički obezglavljeni.

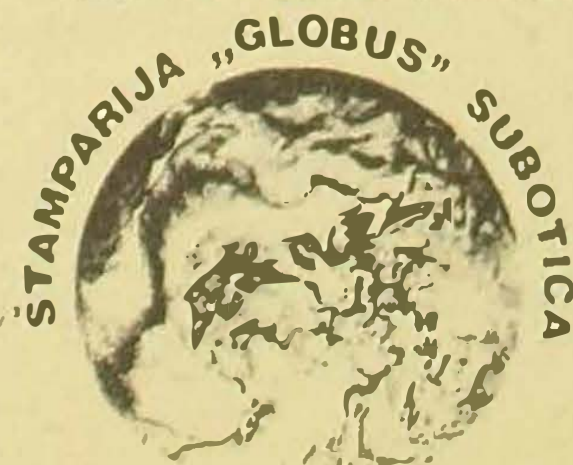
Da je DSHV u krizi zahvaljujući velikom dijelom upravo predsjedniku može biti i proizvoljan sud. No, ukoliko se slože koalicije, ova teza ima svoje utemeljenje. Pročitamo li pozornije donesenu izjavu o HNV „Vijeće DSHV poziva članove DSHV koji su pokrenuli inicijativu grupe građana podržali Proglas Inicijativnog odbora, vidjevši njezine posljedice po hrvatski narod u SR Jugoslaviji, da se ograde od te inicijative i istupe iz Inicijativnog odbora, te o tome pismeno obavijeste Predsjedništvo DSHV”. Zbunjuje i zabrinjava, jer se javno prozivaju ljudi da se pismeno ograde, ne samo od pokretanja, već i u slučaju podržavanja (i verbalnog?). Znači li to da oni nemaju pravo na svoje osobno mišljenje? Tim prije, što je, po mom skromnom mišljenju, sama inicijativa još vrabac na granici. S druge strane, vidi se da nije u pitanju razilaženje i idejno neslaganje o formiranju HNV, već se poziva na vrijeme, a izgleda u pitanju su i ljudi koji inicijativu pokreću. Spočitava im se usput i mogućnost „nesagledivih posljedica”. Malo pretenciozno i neodgovorno. Ozbiljnije posljedice po Hrvate imat će upravo ovako i način rada, tj. liderstvo vođenja stranke na privatnu prćiju mr. Bele Tonkovića. To može biti pogubno. Kažemo pogubno, jer saznajemo da je na Vijeću 3. veljače on podnio ostavku na funkciju predsjednika DSHV. Povod je za sada nepoznat. No, to je neozbiljno i neodgovorno, napose ako izgovorenu riječ ne održati već koristi za ispitivanje raspoloženja samoga članstva. Ne održi li u ovom momentu svoju odluku, kada su izbori na pragu, a istodobno sinkrono se uporno radi na daljnjem dijeljenju Hrvata i neosnovanom napadanju pojedinaca i institucija, posljedice će netko morati snositi.

Stranka je, kako smo istaknuli, Hrvatima na ovim prostorima potrebna. No, ukoliko se zalaže za demokraciju u državi, mora to učiniti i u vlastitoj kući. Na kraju, nalazim da se u ovom momentu pojedinci iz krugova Crkve nisu najbolje snašli.

Vojislav Sekelj

Preplatite se na „Žig”!

Cijenjeni čitatelji, ukoliko želite list redovito dobijati na Vašu kućnu adresu molimo Vas preplatite se na „Žig”. Tako ćete ujedno pripomoći njegovom daljnjem izlaženju. Cijena godišnje pretplate je 50, a polugodišnje 25 dinara za Jugoslaviju, a za inozemstvo protuvrijednost godišnje iznosi 50 DEM. Preplatiti se možete na žiro-račun HKC „Bunjevačko kolo” broj 46600-678-7-3551 s naznakom „za Žig”, ili u prostorijama Uredništva, Preradovićeve 4. Molimo Vas, uz pretplatu naznačiti i Vašu adresu.

Otmara Majera 10
24000 Subotica
Tel.: (024) 53-142
Tel./Fax: (024) 51-202

Žig broj 42
Izdavač: HKC „Bunjevačko kolo”
Adresa uredništva: Subotica
Preradovićeve 4
Telefon: (024) 22-927
Osnivač i glavni i odgovorni urednik:
Vojislav Sekelj
Uredništvo: Lazar Merковиć, Ivan
Rudinski, Dragan
Vidaković i Tomislav Žigmanov
Tehnički urednik: Ivan Hegediš
Tisak: „Globus”, Subotica
List je registriran kod
Ministarstva za informiranje
Republike Srbije pod brojem 1620 od
25. travnja 1994. godine
„Žig” izlazi svake druge subote
Žiro račun: 46600-678-7-3551

ta da vam kažem?

Ćurani i podvarci

Još jedan „uspešan biznismen” lišen je sudeći prošle nedelje. Direktor tavankutke zemljoradničke zadruge osumnjičen je za zloupotrebu službenog položaja čime je, na nezgodan način, došao do poveće gotovine, a na štetu države i trećih lica.

Šta novo nije izmislio direktor o kome se govori. Novo je samo to što je izjavio u prvim razgovorima sa inspektorima kada je privodjen u SUP. A, izjavio je da je do imovine došao, verovali ili ne, uz pomoć bankarskog sistema.

Direktor jedne ovdašnje banke izjavio je svom suradniku da su „krediti strogo kontrolisani”, što će reći, zna se kome se daju, pod kojim uslovima i za koje potrebe. U trenutnom slučaju pritvoreni direktor izjavio je da je dobio 1,3 miliona kredita.

Naravno, strogo kontrolisanog. Kontrolisao ga je sam srećni dobitnik koji se čupa kako zna i ume, jer u našoj „kornj kući” nije ovih hladnih zimskih dana bilo prijatno.

Banke, kao što rekosmo, daje „strogo kontrolisane kredite”. Tako je, na primjer, i Vojvodanska banka iz Bačke Topole pre tri godine lokalnom biznismenu dala kredit od 75000 američkih dolara. Verovatno za razvoj agrara ili ko zna zašto, tek Okružni savjetnik tri puta je tražio otvaranje istrage protiv davaoca i primaoca kredita i tek je Vrhovni sud Srbije nedavno naložio Vrhovnom sudu Subotice da otvori traženu istragu. Tužioc je, naime, smatrao da u celoj transakciji ima elemenata zloupotrebe, a oni koji trebali da to ispituju uporno su odbili. Moguće je, zaista, da ovde nema elemenata kriminalnog dela, ali ipak ima nešto što je poprilično neverovatno.

Vojvodanska banka, zna se, duguje po velikom svotu deviza takozvanim starim deviznim stadišama. Te devize banka ne vraća jer, kako kažu nadležni, nema ih. Devize su svojedržimeno predate Narodnoj banci Jugoslavije. Štedišu, međutim, to ne zanima. Oni koji su uštedevinu dao „toj i toj banci”, na toj i tom šalteru” i traži svoje devize nadobijela odgovore da deviza nema, a istovremeno čuje i vidi kako ta ista banka izdaje stotine i stotine hiljada dolara biznismenu za gradnju silosa ili neke druge poslove. Posle svega ostaje otvoreno pitanje dali pojedine banke daju „strogo kontrolisane kredite” onima koji potom najčešće pred istražne organe i, na kraju, dali se bavili kontrolisanim kreditima podstiču razne zloupotrebe koje zakon mora sankcionirati.

Što se tiče deviznih štediša njima je preporučeno jedino da kupuju jeftine sedative i uživaju živce. S njihovim novcima, eto, pojedinci će i dalje kupovati luksuzne automobile i kobojači razvijati agrar i proizvodnju.

U vreme dok ima ćurana, kaže jedna narodna priča, biće i podvaraka.

Milenko Popadić

Pogrešna tumačenja inicijative za formiranje HNV

S obzirom da je naš proglas od 22. siječnja (januara) 1996. godine u dijelu sredstava javnog informiranja neadekvatno interpretiran i da se iz toga mogu izvući pogrešni zaključci, smatramo neophodnim dati određena pojašnjenja u vezi s osnivanjem Inicijativnog odbora za formiranje Hrvatskog narodnog vijeća (IO HNV), a ne Hrvatskog narodnog vijeća (HNV) kako je to ponegdje pogrešno navedeno.

IO HNV formiran je nakon konzultativnog sastanka više desetina prisutnih građana, koji su izabrali 14 članova odbora. IO HNV drži da hrvatski narod u Saveznoj Republici Jugoslaviji, tj. Republici Srbiji i Republici Crnoj Gori nije ni partijska ni folklorna skupina, pa s tim u vezi vjerujemo da se ukupni problemi hrvatske zajednice (Hrvati i kriptohrvati) u Jugoslaviji ne mogu rješavati u okviru bilo koje stranke, pokreta ili kulturne institucije. Isti problemi se naravno ne rješavaju niti radom protiv već postojećih hrvatskih organizacija, niti njihovim dijeljenjem.

Vjerujemo da se jedna u svijetu dobro poznata institucija vijeća manjinskih entiteta ne može ostvariti favoriziranjem niti jednog ideološkog koncepta, već samo zajedništvom u različitosti. Cilj nam je ostvarenje prava svakog Hrvata u SRJ, koji to želi, da školuje svoju djecu na maternjem jeziku, te da se u svakodnevnom životu ili kulturnom pregalaštvu također izrazi po svojoj slobodnoj volji. Stoga se ne želimo okupiti niti kao „čopor”, niti kao „stado”, niti kao radnici, seljaci i „poštena inteligencija”, već kao samosvjesni pojedinci okupljeni oko zajedničkog interesa koji mogu ostvariti nejspособniji privrednici, probitačni političari, kulturni djelatnici najviših dostignuća i drugi u svojoj sredini poštovani građani.

IO HNV čine ljudi različitih profesija i političkih ubjedenja, predstavnici više stranaka, te drugih organizacija. Među njima su predsjednik mladeži DSHV, član najužeg rukovodstva Lige socijaldemokrata Vojvodine, te dopredsjednik podružnice Narodne seljačke stranke. Osim navedenih, u radu IO HNV sudjeluju članovi više kulturnih i kulturno-prosvjetnih institucija, te nekolicina do sada neangažiranih intelektualaca.

Ponovit ćemo još jedanput da su u IO HNV ušli predstavnici, a ne ovlaštene predstavnici odnosno delegati, jer se još uvijek radi o inicijativi za osnivanje HNV, a ne o već formiranom Vijeću. Držimo da ubuduće nakon osnivanja HNV, kada ga budu činili izabrani predstavnici a ne nametnuti delegati ta krovna organizacija Hrvata u Jugoslaviji svoj rad ne smije zasnivati na oktroju, partijskog disciplini ili ne daj Bože „demokratskom centralizmu”. Sukladno navedenom, HNV ne smije biti tutor političkim, kulturnim i inim organizacijama, već krov zajedničkog višesobnog doma. Isto tako, HNV ne smije dopustiti da njime upravljaju od naroda nepotvrđeni lideri ili oligarhija bilo koje provenijencije, od čega se mi unaprijed ograđujemo.

IO HNV kani pored Hrvata animirati ljude koji se izjašnjavaju kao Jugoslaveni a

svjesni su svoga hrvatskog porijekla. Takvih je priličan broj diljem Jugoslavije, a neki od njih, s obzirom na svoju erudiciju i iskustvo, mogu značajno doprinijeti boljitku našega naroda. Želimo razviti partnerski odnos s ljudima koji sebe iskreno smatraju samo Bunjevcima i Šokcima, ponajprije radi očuvanja i njegovanja ikavice, autentičnog hrvatskog narodnog govora. Razlozi zbog kojih smatramo da se problemi Hrvata u SRJ ne mogu rješavati samo kroz stranačku borbu jesu što Hrvati i kriptohrvati skupa čine manje od 2% populacije SRJ, a malobrojna politički heterogena skupina bez značajnije koncentracije na jednom području ne može predstavljati politički respektibilan faktor u međustranačkoj borbi.

Kada se govori o izborima na republičkoj razini po postojećem proporcijalnom sustavu, Hrvati ne mogu dobiti niti jednog zastupnika, čak i kada bi svi glasali za jednu stranku. Uvođenjem većinskog izbornog sustava otvara se mala mogućnost da se nekakva hrvatska stranka uz pomoć glasača, pristalica eventualnih koalicijskih partnera izbori za jedno do najviše dva zastupnička mjesta, što je naspram 250 zastupnika, koliko broji Narodna skupština Republike Srbije, više nego zanemarljivo.

Glede izbora za općinske skupštine, situacija nije ništa bolja. Hrvati ne čine apsolutnu većinu ni u jednoj općini. Brojem ih je najviše u Subotici, gdje mogu participirati u vlasti ali samo kao slabiji koalicijski partner. Onoga trenutka kada jači partner ocijeni da je oportuno pronaći novog saveznika, Hrvati će se naći u opoziciji, bez mogućnosti da dalje utječu na političke prilike u općini.

Glede kulturnih i kulturno-prosvjetnih institucija, držimo da one kakve su danas, jesu u sebe zatvorene a ni od koga dovoljno financijski poduprte ne mogu ništa značajnije učiniti na polju znanstvenih istraživanja. Naime, nama predstoji ozbiljan rad iz raznih oblasti (historije, etnologije, pa i etnogeneze), moraju se izvršiti značajna demografska i sociološka istraživanja itd., što se može postići samo suradujući s državnim i drugim institucijama zemlja u kojoj živimo i, naravno, naše matične zemlje. U suprotnom, sputani folklorizmom, ostat ćemo van svih tokova. Nećemo razumjeti niti svoje susjede Srbe, Madare i druge, a da ne govorimo o priključku u moderne europske i svjetske tokove.

Stoga smatramo da se iz nezavidne situacije u kakvoj se sada nalazi hrvatska etnička zajednica u Jugoslaviji, može izaći samo stvaranjem reprezentativnog tijela koje se putem pregovora i suradnje s državnim organima može izboriti za prava koja nam po saveznim i republičkim propisima za sada samo deklarativno pripadaju. Prvo, da nam se prizna status nacionalne manjine, pošto državotvorni nismo. Drugo, kada dobijemo ona prava koja već uživaju druge manjine, smatramo da zajedno s njima možemo raditi na poboljšanju istih.

U ime HNV,

Kalman Kuntić

DVO/TV/JEDNIK

Nastavljaju se nagađanja o budućem ustavnom ustroju SR Jugoslavije koja se navodno piše tajno negdje na Avali, u redakciji odanih profesora državnog prava. Procunjelo je da bi dosadanje republike trebale postati „zemlje” odnosno „landovi” (kao u SR Njemačkoj). Ovime bi dakako „jedno oko” bilo izbijeno iz glave, dok bi, pak, s druge strane pokrajine također postale „land” čime bi se valjda riješio problem Kosova, onako kako to svijet želi, tj. oni koji tamo otvaraju informacijski centar, a na čelo ovog cijelog bundesa ne bi došao kancelar, da ne bude baš sve po njemačkom, već bi narod birao predsjednika na sedam godina kao u Francuskoj, uz mogućnost reizbora. Eto tako bi uzeli sve najbolje od Europe, a opozicija će moći u parlamentu da „duma” koliko je volja, kao savjetodavni organ predsjednika, pa će tako biti pomalo zastupljeni i ruski ustavni sistem. Od svačega po malo, ne baš svakom ponešto!

Porada se prva „euroregija” – TIROL, iznadgranična institucija koja će u zajedničku organizaciju povezati austrijski „land” Tirol i autonomne talijanske provincije Trento i Bolzano. Statut te prve europske regije biti će donijet 31. svibnja od strane Vijeća svih triju entiteta. Jedini otpori dolaze od centralističkih snaga u Beču i Rimu. U skoroj budućnosti se predviđa formiranje „euroregija” u graničnim područjima Njemačke i Nizozemske, te Austrije, Švicarske i Njemačke. Organi upravljanja će biti Vijeća i izvršni tajnik koji će se birati na šest godina. E sada, možete li zamisliti „euroregiju” npr. KOSOVO, koju bi stvorile SR Jugoslavija, Albanija i Makedonija ili je to ipak „naučna fantastika”. Ne zaboravite da nitko nije predvidio niti rušenje Berlinskog zida bez ispaljenog metka, kao ni Zajednicu neovisnih država u što se pretvorio veliki i strašni SSSR.

Jedino je sigurno da će nešto teže „Amerika i Kanada, biti zemlje udruženog racla” (u kardeljevskom i šuvarovskom smislu, naravno). Živi bili, pa vidjeli!

Budući je naturalizirani Subotičanin Naser Musa Naser, direktor „Novogradnje”, inače palestinski Arapin, kako piše „Naša borba”, ušao s ružom u ruci u Socijalističku partiju Srbije, imam jedan prijedlog. Kako je Naser postao isto tako Jugoslaven kao i Margita, tj. ženidbom – udadbom (ovo nema veze sa Sterijom), a sada i član iste tj. vladajuće stranke, pa predlažem da Naser Musa Naser bude slijedeći ministar za manjinska i ljudska prava jer će kao Palestinac iz Jeruzalema sigurno imati dovoljno razumijevanja za probleme Hrvata u Vojvodini, pa ćemo moguće tako čak postati i priznata nacionalna manjina!

U sportskom dijelu kolumne predstavljam „tešku kategoriju”. Nakon odluke Suda Europske zajednice da se ne može limitirati broj stranaca u nogometnim klubovima predlažem slijedeću reprezentaciju za egzibicije diljem nebeskog šara: Le Pen, Tirner, Paraga, Dudajev, Šešelj, Erbakan, Zjuganov, Hajder, Žirinovski, Ristić, Karadžić

„Driblinzi” i „oksfordi” ovih igrača su već više puta zadivili svijet, a globus nam je okrugao baš kao i nogometna lopta. Među pobrojanim „majstorima” ima i onih koji pucaju samo desnom a bogme i onih koji znaju samo ekstremitetom lijevim, pa svatko može odabrati svog kućnog ljubimca. A ukoliko cijeli jedan narod odabere takvog kućnog ljubimca, borame će dobiti i vladu kakvu zaslužuje!

Milivoj Prčić

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini

Izjava u povodu „Manifesta za autonomnu Vojvodinu”

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini u povodu „Manifesta za autonomnu Vojvodinu”, kojega je objavila grupa organizacija i pojedinaca 6. 12. 1995.

– ukazuje na činjenicu da je zalaganje DSHV-a na Mirovnoj konferenciji o bivšoj Jugoslaviji u Londonu 1992. zaključenom Dokumentu o Republici Srbiji i Republici Crnoj Gori (SR Jugoslaviji) definirano da „građanima Vojvodine vrata ustavnog prava”, što je postala osnova za stavove međunarodnih čimbenika o Vojvodini;

– ukazuje na promjenu kvalitete autoritativne Vojvodine pretpostavlja promjene Ustava Republike Srbije i SR Jugoslavije što nije moguće bez pozitivne političke volje većinskog srpskog naroda i političkih stranka koje ga zastupaju;

– podržava raspravu o promjenama Ustava Republike Srbije i SR Jugoslavije onim elementima koji održavaju demokratski izraženu volju građana;

– podupire nastojanja oko demokratizacije i decentralizacije Republike Srbije i SR Jugoslavije;

– izražava odlučnost da se kao demokratski orijentirana politička organizacija uključi u tu raspravu i da svoj doprinos stvaranja tako uređene države koju će svi građani moći prihvatiti kao svoju;

– pozdravlja inicijativu za stvaranje politički, teritorijalno i gospodarski autonomne Vojvodine;

– očekuje da se o toj inicijativi pozitivno izjasni prije svega većinski srpski narod u Vojvodini;

– još jednom ukazuje da je prvotni programski cilj DSHV reguliranja statusa, prava i obaveze hrvatske nacionalne zajednice u cijeloj Republici Srbiji i Republici Crnoj Gori, tj. u cijeloj SR Jugoslaviji u skladu međunarodnim standardima na razini ustavnog zakona i sporazuma o zaštiti manjina između SR Jugoslavije i Republike Hrvatske, a ostvarivati na osnovi političke subjektiviteta hrvatske nacionalne zajednice u SRJ u okviru kulturne autonomije njezinih samoupravnih organa.

Subotica, 3. 2. 1996.

Predsjednik DSHV mr. Bela Tonković

Vijeće Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini na svojoj sjednici od

3. 2. 1996. održane u Subotici, u povodu proglašenja Inicijativnog odbora za formiranje Hrvatskog narodnog vijeća od 14 članova daje slijedeću

IZJAVU

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini je na svojoj II. redovitoj skupštini održanoj 6. 3. 1994. godine u Subotici usvojio Inicijativu DSHV za osnivanje Narodnog vijeća Hrvata u SR Jugoslaviji. Ovaj dokument je objavljen u javnim glasilima i dostavljen nadležnim organima.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini ograđuje se od proglašenja Inicijativnog odbora za formiranje Hrvatskog narodnog vijeća.

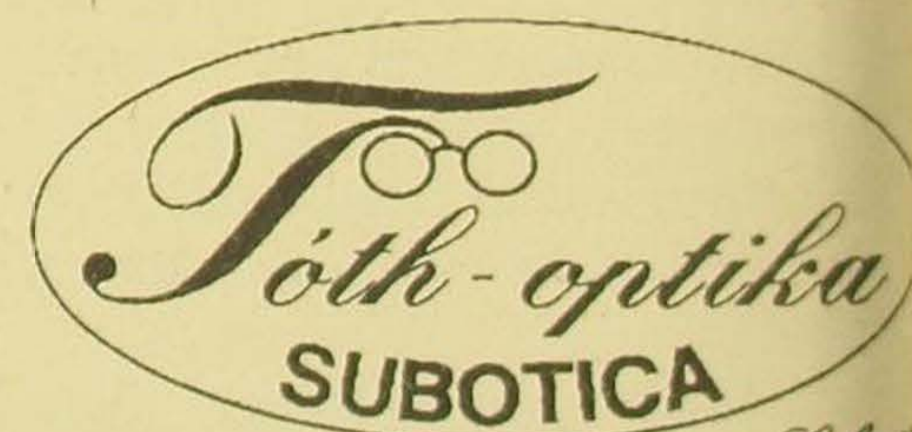
Demokratski savez Hrvata u Vojvodini ostvarit će svoju odluku s II. redovite skupštine od 6. 3. 1994. godine kada budu ispunjeni uvjeti i omogućeno da se na legalan način oformi ovakvo tijelo.

Vijeće DSHV poziva članove DSHV koji su pokrenuli inicijativnu grupu građana ili podržali proglas Inicijativnog odbora, nevidjevši njezine posljedice po hrvatski narod u SR Jugoslavije, da se ograde od te inicijative i istupe iz Inicijativnog odbora, te o tome pismeno obavijeste predsjedništvo DSHV.

Vijeće DSHV će i nadalje biti u potpunosti angažirano na formiranju Narodnog vijeća Hrvata u SR Jugoslaviji, prema mogućnostima budućeg razvoja političkih odnosa, i nadalje zahtijevajući da se status hrvatske nacionalne zajednice u SR Jugoslaviji riješi u skladu s dokumentima međunarodne zajednice.

Subotica 3. 2. 1996.

Predsjednik DSHV mr. Bela Tonković

Subotica
Tel: 51-045 Maksima Gorkog ul.

Radno vreme

Radnim danom 9.00-12.00

16.00-19.00

Subotom 9.00-12.00

Radno vreme oćnog lekara

Radnim danom 17.00-19.00

javavanje sudbine imovine na teritoriju Hrvatske

Obiman i dug posao

Uredbom Savezne vlade o popisu imovine, koju izbjegla i prognana lica, građani i državljani SRJ imaju na teritoriju Republike Hrvatske, određeno je da neposredni izvršitelji tog posla budu općinski organi. U skladu s tom odlucij, općinska je uprava u Subotici, zbog opsežne pripreme ne bi li se taj posao uopće mogao započeti.

Općinska služba općine je od ponedjeljka 5. veljače, kako to i Uredba predviđa, započela s popisom imovine koja se nalazi u Republici Hrvatskoj. U prvom su obuhvaćene dvije grupe građana. U prvu spadaju izbjegle i prognane osobe s tog područja. Oni će morati prijaviti svoju imovinu isključivo u mjestu prebivališta, to jest, u općini u kojoj je izdata izbjeglička legitimacija. U drugu grupu spadaju građani kojima je izdana u Subotici, bilo da su u privatnom bilo u kolektivnom smještaju, moći će to učiniti u svakom mjestu. U Subotici, na Trgu Lazara Nešića, svakim radnim danom, počev od 5. veljače, od 10 do 14 sati, dok će oni koji su smješteni van teritorije grada moći prijaviti obrasce o svojoj imovini u kancelarijama mjesnih zajednica: u Banoku, Čantaviru, Paliću, Đurđinu i u Sv. Petru svakim danom od 10 do 14 sati. U Novom Žedniku će to moći učiniti ponedjeljkom, srijedom i petkom od 7 do 14 sati, u Maloj Bosni utorkom i četvrtkom od 7 do 14, na Bikovu, samo četvrtkom od 7 do 14 sati, a na Kelebiji ponedjeljkom, srijedom i četvrtkom od 7 do 14 sati. Imovinsko stanje može jedino prijaviti osoba koja ima prava korišćenja, kako je to određeno, a on mora prilikom popisa potvrditi svoj identitet osobnom karticom, što vrijedi za državljane SRJ, ili izbjegličkom iskaznicom, u slučaju da imovinu prijavljuje prognano lice. Svjedoci nisu potrebni za utvrđivanje istinitosti iskaza. On će se provjeravati u skladu s postupkom.

Pošto je ovo dužnost opštinske uprave, mi smo učinili sve potrebne pripreme da bi se ovaj veliki posao mogao započeti. On nije vremenski određen, ali ćemo shodno uputama Savezne vlade svake nedelje slati u Beograd popunjene obrasce o imovinskom stanju. Zbog obimnosti podataka koji se obrađuju u upitnicama, popunjavanje obzaca će trajati dosta dugo pa molimo sve one koji će svoju imovinu prijaviti na strpljenje i da ne prave neotrebne gužve. Za eventualne probleme obezbedili smo i pravnog savetnika - rekla je tim povodom tajnica opštinske općine Gabriella Agoston.

(I. ž.)

Gosti iz Bosne i Hercegovine i u Subotici Živjeti zajedno

U organizaciji Koalicije za Suboticu, 7. veljače na Otvorenom univerzitetu održana je tribina na kojoj su sudjelovali članovi Foruma građana iz Tuzle i Kruga 99 iz Sarajeva. Voditelj tribine, savezni zastupnik Blaško Kopilović predstavio je slijedeće goste - Nadu Mladinu člana Foruma građana iz Tuzle, Seada Fehatagića književnika iz Sarajeva i Vlatka Dolečeka iz Sarajeva, članove Kruga 99.

S obzirom da su članovi ovih udruženja različitih nacionalnosti - srpske, muslimansko-bošnjačke i hrvatske, osnovno opredjeljenje i njihov najveći zadatak u političkom djelovanju je ne dijeliti se već ustrajavati na zajedničkom životu. Do sada su bili gosti u Kragujevcu, Novom Pazaru, Novom Sadu i Crnoj Gori. Nada Mladina u svom je predstavljanju publici istakla da gradnja budućnosti u BiH ovisi o stupnju demokratizacije i u zemljama koje je okružuju. Ona smatra da će ovakvi razgovori pridonijeti odleđivanju zaleđenih odnosa koji trebaju postati kanali komunikacije. Braniti zajednički život od svih nasrtaja je glavni zadatak Foruma građana, čiji je ona član.

Sveučilišni profesor, predsjednik Kruga 99, dr. Vlatko Doleček, za to udruženje je rekao da je organizacija neovisnih intelektualaca. Naglasio je da za tri i pol godine, koliko je Sarajevo bilo u blokadi, njegovo iskustvo govori da se može živjeti zajedno. Izrazio je radost što i u Subotici vidi različite ljude koji žive zajedno.

Fehatagić je govorio o problemima komunikacije. Za vrijeme blokade u Sarajevu, ljudi su različito reagirali i imali različita mišljenja o događajima, ali informacije o

aktivnostima tih udruženja bile su pristupačne i u Podgorici. Ljudi su u Sarajevu ideju o zajedničkom životu dokazivali svojim životima. Kako je istakao, mnogi ljudi u Srbiji i Crnoj Gori žele čuti samo jednu misao čemu doprinose i mediji u smislu da se može čuti samo jedna istina. Oni su došli s ciljem da čujemo i neka druga mišljenja i to od ljudi koji su bili svjedoci događaja, te da ne budemo gluhi i slijepi za tude osjećaje i patnje.

Diskusiju, koja je otpočela s „pravim“ pitanjima tek na kraju predviđenog vremena, otvorila je Vera Milanović pitanjima koja su upućena gostima. Na njeno pitanje što tim ljudima daje snage da se bore za ideju zajedništva i o odnosu vlasti prema njihovim stavovima i idejama odgovorio je g. Fehatagić rekavši da im snagu daje to što su oni tamo navikli živjeti s pripadnicima različitih nacionalnosti. Tvrdio je da su prepreka za zajedništvo dvije stranke SDA i HDZ. Doleček je odgovarajući na slijedeća pitanja izrazio vjeru da je projekt njihovih organizacija projekt i za Europu, pa i šire. Kako je Mladina u svom govoru rekla da u Tuzli nije bilo prijatnije od male grupe ljudi koja može upropastiti nastojanja veće grupe nego da je tamo na djelu bila agresija, postavljeno je pitanje tko je zapravo agresor. Slijedio je odgovor - Srpska demokratska stranka.

Na kraju susreta gosti su rekli kako su njihove organizacije sigurno zaslužne za postojanje multinacionalne federacije i nadaju se da će građanska opcija pobijediti na predstojećim izborima.

Nela Skenderović

Drugi pišu

Pobjeda nad novinarstvom

Pompeznoj proslavi „125 godina novinarstva i 50 godina Udruženja novinara“ (Udruženje koje nije član Međunarodnog) prisustvovao je kompletan srpski lobi vladajuće partije (sa nekoliko izuzetaka). Tu su bili i gosti, prije svih Čukić, koji je jedan od najzaslužnijih za pobjedu nad novinarstvom u Crnoj Gori.

Ne odlazeći mnogo u prošlost novinarstva u Crnoj Gori, koje je oduvijek bilo u službi vlasti, samo nekoliko svježih detalja. Novinari koji su vjerno služili i slušali vlast, u jednom trenutku su zagovarali etničke čiste prostore, rat i druge strahote, ne libeći se da za račun svojih gazda objavljuju dezinformacije i razne laži. Neki od njih su promjenom aktuelne politike dobili nogu, a neki se prilagodili novom trendu. Za razliku od njih, novinari koji su pošteno branili čast profesiji i pošteno i objektivno informisali javnost - šikanirani su i nazivani kvizlinzima i sl. Oni su sada mahom u nezavisnim i stranačkim medijima. Ima ih i u državnim medijima, ne mnogo, ali to hrabri. Udruženje profesionalnih novinara nije bilo na proslavi, a ono je član Međunarodnog udruženja novinara. To što ga predsjednik Bulatović ne voli - ne znači da ga ne cijeni, ali politika nalaže ovakvo ponašanje. Bilo bi mnogo produktivnije da je predsjednik Bulatović na svečanosti najavio dodjelu radio i TV frekvencija na način suprotan od prošlogodišnje farse (Gomilanovića i Predraga Bulatovića), gdje su za nepostojeće enormne sume dodjeljivane frekvencije firmama iz Srbije koje uopšte i nijesu bile zainteresovane za njih. Cilj je bio da frekvencije ne dobije neko iz Crne Gore, ko, ne daj bože, nije pod kontrolom. Takav bi potez bio bolji i za vladajuću partiju. I da najzad one urednike koji su preživjeli društvene patnje i bolove sklone na neko sigurnije mjesto od uredničkog. Interes Crne Gore je razvoj objektivnog i profesionalnog novinarstva. Takav interes ima vladajuća stranka, ukoliko ne gleda, kao sada, kratkovido.

„Onogašt Standard“, 1. veljače 1996.

Slaven Bačić, autor knjige „Povelje...“

U SUBOTICI JE POSTOJALA VJERSKA TOLERANCIJA

• Subotica je kao grad tada smatrana plemićem • Bez mnogo novca nije se moglo ni govoriti o dobijanju statusa slobodnog kraljevskog grada • Nadam se da će istraživanja kojima se sada bavim također rezultirati novom knjigom

U vrijeme kada su sve vrijednosti pomiješane a one prave dobrano devastirane, pojava knjige, u koju je „nataložen“ nenagrađeni rad od više godina, svakako da vraća izgublenu nadu da onih pravi stvari još uvijek ima. Naravno, ne izlazeći iz „duha vremena“, ona je morala ugledati i svjetlost dana o trošku samog autora. Šire društvene potkrepe ni u ovome činu nije bilo. No, stoga je vrijednost pothvata još veća. Riječ je o Slavenu Bačiću koji je podario studiju o dijelu povijesti grada(ova). Ona će sigurno biti dugo godina udžbenik o povijesti grada, svjedodžba o vremenu u kojemu živimo, ali i o njegovom istraživačkom radu.

U Vašoj knjizi podrobnije objašnjavate povijesno-pravnu dimenziju ustanove slobodnog kraljevskog grada. Kakva je to zapravo bila pravna institucija?

S. B.: U raznim feudalnim društvima određeni broj najvažnijih gradova uvijek je imao povlašten politički status. U Mađarskoj su to bili slobodni kraljevski gradovi. U temeljnom staleškom razlikovanju na plemiće i neplemiće, gradovi su, kao pravna lica – dakle, kao zajednice svih stanovnika na gradskom području – smatrani plemićima. Iz tog su svojstva proizlazila sva prava i obveze slobodnog kraljevskog grada.

Zasluge i kupovina

Jesu li gradovi postajali slobodnim kraljevskim zbog stečenih zasluga ili kupovinom?

S. B.: Vidite, zakonski članak XVII. iz 1687. godine odredio je da se bez velikih zasluga i opće koristi ne dodjeljuje naslov slobodnog kraljevskog grada. Međutim, bez doista mnogo novca nije se moglo ni govoriti o dobijanju statusa slobodnog kraljevskog grada. Najbolje je to prije jednoga stoljeća izrazio monograf Novoga Sada Menyhért Érdujhelyi napisavši da je Novi Sad stekao status slobodnog kraljevskog grada, što za vojničke zasluge, što za novčani dar državnoj blagajni.

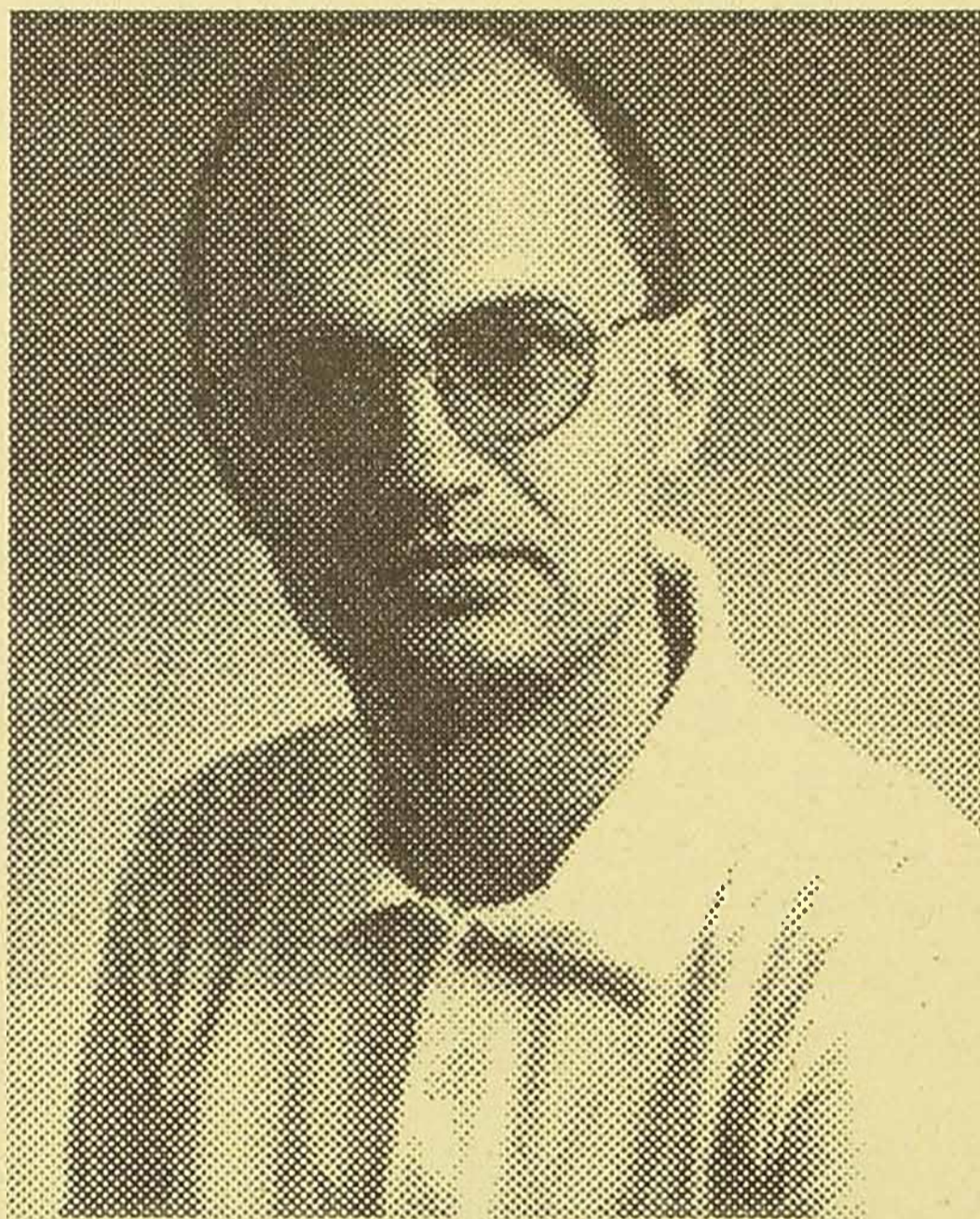
Zašto su naši preci tražili ovaj status, i na koji su se način izborili za njega?

S. B.: Dok se stjecanje statusa slobodnog kraljevskog grada za Novi Sad i Sombor vezuje za ukidanje Potiske vojne granice četrdesetih godina XVIII. stoljeća, dotle je elibertacija ondašnjeg komorskog trgovišta Szent Mária, kako se tada službeno zvao naš grad, vezana za sukobe sa Bačko-bodroškom županijom. Tek nakon nekoliko pokušaja i „puno novaca“, a prema Iványiju i zahvaljujući šarmu Petra Jožića i lijepom dojmu koji je ovaj ostavio na audijenciji kod Marije

Terezije, naš grad je 1779. godine postao slobodnim kraljevskim gradom.

Što je grad time dobio?

S. B.: Načelno je grad imao ista prava kao i svi drugi plemići, što je, naravno, modificirano sukladno činjenici da je ovdje plemić pravna a ne fizička osoba. Tako su slobodni kraljevski gradovi imali vrlo široku građansku i krivičnu jurisdikciju na svome teritoriju; imali su svoje poglavarstvo – magistrat, vrlo brojna ekonomska ovlašćenja izražena kroz gradske monopole i prikupljanje gradskih prihoda; pravo slati zastupnike na Zemaljski sabor, utjecaj na lokalnu „kadrovsku“ crkvenu politiku, itd. Osnovna prava koja je grad imao navodena su u Povelji kojom je dodi-

Slaven Bačić

jeljen status slobodnog kraljevskog grada, a niz drugih povlastica bilo je regulirano drugim pravnim vrelima običajima, zakonima, naredbama centralnih organa, kanonskim pravom itd. No, posebna milost prema našoj varoši sastojala se u dodijeljivanju novog imena: Grad Marije Terezije (Maria Theresiopolis).

... a u čemu se očitovao gubitak, ako ga je uopće bilo?

S. B.: Sigurno je da je financijski teret elibertacije bio ogroman, i njega je, protivno prvotnim namjerama, otplaćivala i naredna generacija stanovnika. Poseban je napor bio formiranje naselja Čantavir, Bajmak i Šandor, što je neposredno vezano za događaje 1779. godine. Međutim, u otplaćivanju zajmova uzetih za isplatu otkupnine bilo je i objektivnih i subjektivnih teškoća, ali je sigurno ovo breme utjecalo da se gazdovanju gradskom imovinom pristupa mnogo racionalnije nego do tada.

Uvjet prosperiteta

Prava u feudalnim društvima bila su usko povezana s vjerskom pripad-

nošću. Kako se je to konkretno odrazilo u slučaju Subotičke povelje?

S. B.: Sva feudalna društva su u isto vrijeme i konfesionalna društva, što znači da je položaj neke osobe u društvu ovisio i o njenoj vjeri. U tadašnjem Austrijskom carstvu državna je vjera bila rimokatolička, a takva je situacija bila i u Mađarskoj kao njenom dijelu. Sukladno tome, Subotičkom poveljom predviđeno je da isključivo pripadnici rimokatoličke vjere mogu biti članovi gradskog magistrata, činovnici, građani i zanatlije-doseljenici. Međutim, čini se da je među precima ovoga grada doista postojala vjerska tolerancija jer su, protivno ovoj odredbi Povelje, a u suglasnosti sa carskim izaslanikom Vlašićem koji je predao gradu istu Povelju, pripadnici pravoslavne vjere izabrani 1779. godine među građane i činovnike, dok su se u grad, kao i do 1779. godine, doseljavali zanatlije različitih konfesija. Po donošenju čuvenog Patenta o toleranciji Josipa II. (1781.) i njegovog kasnijeg stupanja na snagu u ugarskom dijelu države do kojeg je došlo tek za nekoliko godina, pravoslavni puk u Maria Theresiopolisu dobio je 1786. i svoje predstavnike u dva najviša gradska organa – Magistratu i Izabranoj općini, čime su odgovarajuće odredbe Subotičke povelje praktički stavljene van snage.

U prikazima koji su pratili Vašu knjigu, provlačila se teza da je brzi razvoj Subotice, Sombora i Novoga Sada omogućen zahvaljujući dobijanju statusa slobodnog kraljevskog grada. Slažete li se s tom ocjenom?

S. B.: Svakako. Već i površan pogled na društvo od 65 slobodnih kraljevskih gradova ukazuje da ovo stoji. Tri Bačka grada su ovaj status imali skupa s, na vedimo samo najpoznatije, Budimom, Peštom, Požunom (Bratislavom), Zagrebom, Temišvarom, Segedinom, Pečuhom, Debrecenom, Osijekom, Košicama, Eisenstadtom (Željeznim)... Tek će transformiranje položaja slobodnih gradova u građanskom društvu pokazati punu vrijednost ovoga statusa.

Prestaje li ovom knjigom Vaše zanimanje za ovu problematiku?

S. B.: Nakon magistriranja, jedno vrijeme sam se i dalje intezivno bavio pravnom prošlošću Subotice, Sombora i Novoga Sada u XVIII. stoljeću. Kako je riječ o do sada potpuno neistraženim i neobjavljenim pravnim izvorima (uzgred, jedan takav akt Iványi spominje u samo jednoj rečenici), nadam se da će završetak toga posla rezultirati i novom knjigom.

Tomislav Žigmanov

Drugi pišu

Autonomija nije otcepljenje

Manifest za autonomiju Vojvodine potpisano je 17 nevladinih organizacija. Na dokumentu nema potpisa Demokratske stranke vojevodanskih Madara.

Šandor: Nama je sasvim svejedno da li neku svoju etničku autonomiju, znači etničku subjektivnost i kolektivna prava, ostvaramo u Vojvodini čija je granica tu kod Srbije, ili u Srbiji, Jugoslaviji, ili savezu svih zemalja. Bitno je da postoji mogućnost izražavanja takvog jednog interesa.

Nažalost, to se ne može dogoditi bez međunarodnih garancija, a Srbija je namerno alergična na to i izjavljuje da pitanja nacionalnih manjina ne mogu biti internacionalizovana i da su unutrašnja pitanja jedne države. Na svu sreću, to se više ne može dogoditi. Pitanje nacionalnih prava nacionalna su stvar i čitav niz međunarodnih dokumenata ih garantuje.

Uostalom Srbija insistira na pravima svojih građana i narodnika izvan sopstvenih granica. Ono što traži za sebe, ne može negirati drugim.

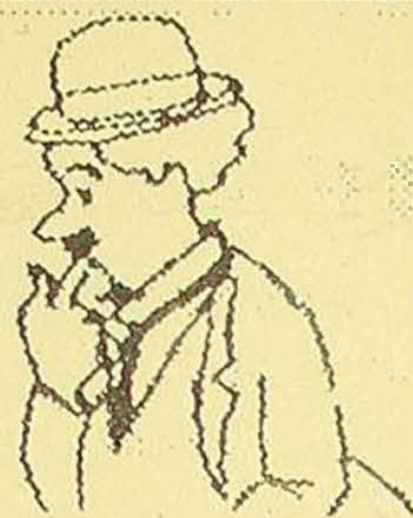
Članak Vojvodanskog kluba protivurečan je, ali u formulaciji. Na jednom mestu kaže se da se potpisnici neće zalagati za ostvarenje nacionalnih autonomija i mogućnost međunarodnog organizovanja, a dva pasusa iza da se izražava politički subjektivitet i izražavanje nacionalnih prava kroz formiranje manjinskih autonomija. Kako može da se potpiše tekst koji sam sebi protuvurečan?

S druge strane, mislim da je to ujednačenje lokalističke partije Srbije: da se dobije potpis izostanak manjinskih stranaka i organizacija i pod tom firmom zatraži autonomija Vojvodine. Ta autonomija ne bi bila manjinska, već Srbi u Vojvodini čine većinu stanovništva. Cilj je da se, pozivanjem na nacionalne kolektive, dobije ono što mi zovemo autonomijom srpske Vojvodine.

Mislim da postoji namera da se, zbog pritiska međunarodne javnosti, vrati autonomija Vojvodini. Ako se to dogodi – a ne treba zaboraviti da bi to bila etnička autonomija jer Albanci predstavljaju većinu – u nekoj budućoj federaciji savezne državi, pojavljuju se četiri entiteta: Srbija, Vojvodina, Kosovo i Crna Gora. Stranci na vlasti bitno je da anulira mogućnost da se Albanci i Crnogorci udruže protiv Srbije i Vojvodine, na taj način što će stvarati poziciju – dva glasa i dva glasa. Na taj način može se pandan etničkoj autonomiji na Kosovo, a glas iz Vojvodine, biće srpski, većinski, srpsko-bosanski i socijalistički. Time se matiraju žene Crne Gore i Kosova za samostalnošću.

Rekao bih da je to priprema, iz daleka, za izvrši reorganizacija vlasti. Mnogi ljudi u Srbiji misle da, ako Vojvodina postane autonomija, rešiće se pitanje manjina – Slovaci, Hrvati, Madara..., što uopšte nije tačno. Međutim, paralelni proces premeštanja pitanja sa republičkog na savezni nivo jer, uostalom Milošević „ispucao“ je dva mandata i treba stvoriti druge prohodnosti.

Iz intervjua Sándora Pála za Nezavisnu Svetlost od 1. veljače 1996.

Iz penzionerske bilježnice

Ja, jopet partijaš

Prošlo je, eto, po godinu kako nisan napisao nijanci jednu rič na onom jeziku (na svijetu najlipšen!) ča san ga najprvo čuja i naučija od svoje matere. To je oni isti jezik kojim je govorija i pisa jedan moj veliki prijatelj. Miljenko Smoje. Je, bija mi je drag prijatelj, ali, prijatelj kojega nisan nikad upozna i nikad se s njim nisan rukova. Prijatelj, kojega u pisanju za novine niko neće dostić. Priznajen, ja san u ton pisanju cili kilometar daleko od njega. Ako ne i više. I ne samo ja.

Lako je sada Smoji, on se tamo GORI do mile voje more sit narazgovarat s mojom materon, a ja? Niman s kin! Da oću onako naški žestoko zabeštimit (jerbo, komu se danas ne beštimita), ko će me ovd razumit? A baš san se uželija!

Dobro, ako ne mogu beštimit, mogu li bar koje druge naške riči ovd napisat? Mogu? Fala! Obećajen, gledaću, paziću da mi se ne omakne koja gruba, šporka rič.

Neću puno okolišit. Evo, dižen desnu ruku i zaklinjen se:

– Ako OVI ča (nad nama) vladaju, vratidu na televiziju izravne prijenose sjednica Parlamenta, oli vratidu na Treći kanal subotom poza ponoći one bezobrazne filmove (porniče), vrag me odnija ako se (jopet) ne upišen u – zna se koju – Partiju! Oću! Jerbo, ne škodi bit u Partiji, niti škodi da okolo znadu da si njen simpatizer. Znan to od ranije.

Lipo, a zašto postavljan baš one uvjete? Zato, jerbo je sva televizija njijova. Njijova, i ničigova više. Pa je njiman to lako sredit. Bome, nije ča jin se ne isplati. Pridobili bi bar milijun novi članova.

Meni je svejedno oće li na televiziji dat (oli vratit) sjednice Parlamenta, oli one filmove, važno je da tamo jema (a jema je, fala bogu) na pritek – (za)jebancije. To nan dobro dode u ove naše sumorne i gorke penzionerske dane. Više bi volija to, neg kruva.

Osim tega, u radu Parlamenta mi penzioneri ne sudjelujemo, ne sudjelujemo ni u ... onim filmovima, ondar nek nan dadu bar – gledat...

Marko Subotički

P. S.

Beštimit, to bi se ovd reklo – psovat. Puno puti.

„Marinski bal“ u Svetozaru Miletiću

Lemeško prelo

U Svetozaru Miletiću, kod Bunjevaca poznatijem kao Lemeš, 3. veljače održan je tradicionalni „Marin bal“ u organizaciji Konjičkog kluba „Vojvodina“. U mjesnom Domu kulture okupilo se oko 250 uzvanika. Njih je tijekom večeri zabavljao narodni tamburaški ansambl „Neven“ iz Subotice, koji inače svira u restoranu „Elza“.

Uz standardni „ljuti govedi paprikaš“ i bogat izbor pića, priređeni su i „fanki“ u polnoć, kao i tradicionalna tombola s preko 500 dobitaka i isto toliko onih s „fala“, od kojih prihod ide za potrebe tekućeg rada Konjičkog kluba. Glavni zgoditak na tomboli, mlado „ždribe – šiše“, dobila je gospoda Valerija Černuš iz Lemeša, a „ždribe“ je kupljeno po cijeni od 400 DEM.

Gosti su se razišli u ranim jutarnjim satima. Prosjek godina gostiju je između 20 i 35 godina, uz samo nekoliko starijih „sidi“ glava. Uz male primjedbe na organizaciju „Marinskog bala“ (izostanak prigodnog kulturno-umjetničkog programa, hladna sala, loša ventilacija dima od cigareta, koja je posebno škodila nepušačima, nedostatak „uniformiranih“ konobara i nepotrebno muziciranje nekoliko „novokomponiranih“ tobožnjih narodnih pjesama od strane tamburaškog orkestra, što sve nije primjereno za „bunjevačka prela“) sve drugo proteklo je u najboljem redu i bez incidenata, ili bilo kakvog izgreda, primjereno našem „svitu“ koji nije sklon stvaranju incidentnih situacija.

(aopfjü)

Izložba srpskog stripa u Kečkemetu

Prvi korak

kulturne suradnje

Višečlana delegacija Skupštine općine, koju je predvodio Laszló Szekeres, boravila je u madarskom gradu Kečkemetu, te razgovarala o mogućoj suradnji ova dva grada na planu kulture. Povod ovome posjetu bilo je otvorenje izložbe „60 godina stripa u Srbiji“ u kečkemetskoj galeriji 2. veljače, koju je priredio subotički „Likovni susret“, a čiju smo postavku imali u Subotici prilikom vidjeti sredinom prošle godine.

– Iskoristili smo ovu priliku i da uspostavimo kontakte s predstavnicima gradskih i županijskih vlasti, te smo razgovarali i o budućoj suradnji na planu likovne umjetnosti. Dogovorili smo se da će ove dvije sredine razmijenjivati umjetnike u radu više likovnih kolonija koje postoje u Kečkemetu i Subotici. Zatim smo ugovorili realiziranje još jedne izložbe u Kečkemetu koja će se održati sredinom godine. Uputili smo i poziv za njihove keramičare da sudjeluju na tradicionalnom „Trijenalu keramike“ kojega organizira „Likovni susret“ – rekla je Olga Šram, direktorica „Likovnog susreta“ i članica subotičke delegacije.

Laszló Szekeres je rekao da je razgovarano i o suradnji ova dva grada i na drugim poljima kulture, prije svega na planu muzičke umjetnosti i pozorišta: – Dogovoreno je da obe strane naprave elaborate o suradnji na ovome planu, nakon čega bi se, prilikom susreta dva gradonačelnika, potpisao i konkretan program o suradnji u ovim oblastima kulture.

(t. ž.)

Sv. Valentin – Valentinovo

Po gregorijanskom kalendaru svake veljače 14. slavi se sv. Valentin (Zdravko); to je dan kojeg slave zaljubljeni u mnogim zemljama. Običaj je da muškarac izabranici svojega srca daruje cvijet – najljepše što se u ovakvoj prilici može darovati. Cvijet se daje osobno, ali se može i poslati s porukom „Tvoj Valentino!” Na dami je da nagada od koga je dobila taj cvijet, pogotovu ako je u pitanju dva ili više cvijetova. Ovu priliku koriste i oni koji su potajno ili beznadežno zaljubljeni, jer su ljubav iskazali, a ostali anonimni.

Ovaj običaj su utemeljili zaručnici u srednjem vijeku, slaveći ga kao svoj dan, jer su oba Valentina podarili ljudima ono što im je najvrijednije, a to je zdravlje, iskazujući tako dar vjere u Krista. To je zasnovano na legendama:

Valentin, mučenik, veoma krepostan i cijenjen svećenik u Rimu, kojeg je tadašnji rimski car Klaudije II. dao pogubiti 273. godine. To je povijesna istina, a legenda veli da ga je pozvao car Klaudije i pitao: „Što je uzrok da te ne mogu ubrojati među svoje prijatelje? Čuo sam da si mudar čovjek. Kako možeš živjeti u praznovjerju?” Valentin mu je odgovorio: „Kad bi ti, care, znao kakav je dar Božji kršćanska vjera odbacio bi rukom napravljene bogove i priznao jednog Boga i Sina Njegovog Isusa Krista.” „Ako je Krist Bog, zašto mi to ne osvjedočiš”, odvrati mu car Klaudije. Valentin mu je tada počeo mudro razjašnjavati kršćansku vjeru, a prisutni njegov namjesnik Kalpurnije se pribojao da bi Valentin mogao slabog cara pridobiti za kršćanstvo, pa je tražio od cara da ne ostavi bogove koje štiju i da kršćane treba baciti u tamnicu.

Slabi car Klaudije je privoljen da Valentina utamniče. Kalpurnije ga je predao na čuvanje oficiru Asteriju. Putem u tamnicu Valentin se pomolio Bogu s molbom da udijeli svjetlost obitelji Asterija, i da ga upozna. Zatim reče Asteriju: „Isus Krist je prava svjetlost, koja prosvjećuje svakog čovjeka, koji dođe na svijet.” Asterije mu odgovori: „Vidit ćemo da li je to istina. Imam počerku koja je prije dvije godine oslijepila. Vрати joj vid i učinit ću sve što zaželiš.”

Valentin je položio ruke na oči djevojke i sasuzama u očima pomolio se Bogu. I tada je djevojka progledala. To je potreslo Asterija i njegovu obitelj, pa su se nakon pripreve dali krstiti svi iz njegove obitelji i oni koji su živili s njim. Ukupno 44 osobe.

Kad je to čuo Klaudije dao je pogubiti ne samo Valentina nego i Asterija sa svim članovima obitelji. Na mjestu njegovog mučeništva dao je papa Julije I. (337 – 352 g.) podignuti crkvu. Kada je crkva srušena prenešene su relikvije sv. Valentina u crkvu sv. Prakseda, gdje se i danas štuje. To je povijesna istina.

Drugi Valentin, koji je proglašen za sveca, bio je biskup u gradiću Terni blizu Rima. On je uz Božiju pomoć ozdravio do pola ukočenog sina grčkog filozofa Kraton, koji

je živio u Rimu. Kraton je čuo za čudnu moć biskupa Valentina i pozvao ga k sebi i zamolio neka ozdravi i njegovog sina. Valentin mu je uzvratio da je to moguće samo ako bude vjerovao u Isusa Krista. Kraton je to prihvatio i obećao da će se krstiti.

Valentin se zatvorio u sobu s bolesnim sinom, molio se Bogu, pola noći su zajedno pjevali psalme. Ujutro je ocu predao zdravog sina. Na to se dao krstiti Kraton i svi iz njegove obitelji.

Mnogi su došli da vide ozdravljenog sina Kraton, a iz znatizelje je došlo i Abundius sin gradonačelnika Placide. Kad je čuo kako se čudo dogodilo i on je izjavio da vjeruje u Isusa Krista. To je razjarilo Placida, pa je dao da se odsječe glava biskupa Valentina. I ova legenda završava stvarnošću pogubljenja biskupa, zbilje se oko 280. godine, a njegove relikvije se i danas štiju u gradiću Terni kraj Rima.

Nije legenda da su baš ove legende potakla ljude da sv. Valentina slave kao simbol ljubavi, jer je Krist svoju ljubav prema ljudima iskazao i darivanjem iscjeliteljske moći sv. Valentina. Zato cvijet, od srca darivan, ne može biti ničim zamjenjen u iskazivanju ljepote ljubavi. Ljubav ne traži iskazivanje bogatstva ili velikih obećanja, već iskrenost koju najljepše predstavlja cvijet.

Prethodni komunistički režim je pokušao ugasiti ovaj običaj, prenevši u narod da se nježnost i ljubav prema ženi iskazuje samo cvijećem ali na 8. mart. Ovo slavlje je novog datuma, a u narodu nije zaživjelo jer se nekim dekretom ne mogu potrti legende povijesnih mučenika oba sv. Valentina!

Alojzije Stantić

Na danima pučkog kazališta

Po prvi puta i Subotičani

Hrvatska matica iseljenika pokrenula je prošle godine festival pod nazivom „Dani hrvatskog pučkog teatra”, kako bi omogućila kazališnim amaterskim društinama izvan Hrvatske da nastupe i prikažu svoja ostvrenja i izvan uobičajenih užih lokalnih okvira, jer je njihov rad vrlo značajan zbog očuvanja i širenja materinske hrvatske riječi. Ova smotra amaterskog dramskog stvaralaštva nema natjecateljski karakter, a mjesto održavanja određen je Hercegovac – općinsko središte u Bjelovarskoj-bilogorskoj županiji.

Pokrovitelj ove manifestacije je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, a supokrovitelj je Bjelovarsko-bilogorska županija, dok je domaćin bila „Hrvatska čitaonica” iz Hercegovca. Inače, „Hrvatska čitaonica” je osnovana 1921. godine kao kulturno-prosvjetno društvo s osnovnom zadaćom kulturnog prosvjećivanja ljudi. Svoj je, dakle, 75. rođendan ona proslavila i kao domaćin drugog po redu Festivala pučkih kazališta koji je održan od 1. do 4. veljače. U ova četiri dana predstavilo se 12 kazališnih grupa iz 5 zemalja: Austrije, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Jugoslavije i Hrvatske. Prvi dio Festivala je bio posvećen dječjem scenskom izričaju.

Svečano otvorenje Festivala bilo je 2. veljače, a iste večeri je nastupila i dramska sekcija HKC „Bunjevačko kolo”, koja se predstavila pučkom komedijom Matije Poljakovića „Jedna cura sto nevolja” u redateljskoj postavci Bele Franciškovića. Domaćini su bili zadovoljni komedijom, a gosti domaćinima, u čijim su domovima i bili smješteni. Ovaj Festival je omogućio širenje prijateljstva i usadio u Subotičane želju da se tamo nadu naredne godine.

Dušica Jurić

Matnici, forinte i šančevi

Subotička groblja i nadgrobni spomenici

Bajsko groblje (II)

tako se tri puta spojiše i zatvoriše, te ne
više nikud. Nakon sticanja statusa slo-
nog kraljevskog grada Maria Theresio-
godine 1779., koji je zapravo kupljen,
otica je trebala da postane GRAD, kako
amoj povelji piše za „266. 666 forinti i
rajcara položenih u našu državnu bla-
u u roku od 6 godina...” Te šestice su
čudne kako se ređaju jedna za dru-
a, a onih 40 krajcara verovatno za tintu i
ar! No, to nije toliko bitno, možda treba
odati da taj dug grad nije platio bečkoj
ni za naredne tri decenije, ali je status
ačao bar na papiru. Stoga je bečki dvor
t maha poslao tri kraljevska komesara –
ranjija, 1782. godine, Gludovca i ko-
o Scultetija 1820. godine. Promenila su
va veka, prošlo tri decenije, a ne šest
ocaa, i dug i ostao. Krajnji ishod ipak ne
na. Međutim, ovi komesari su imali i dru-
zdatak. Da naprave reda u gradskoj ad-
ustraciji, ali i uređenju grada kako bi on
osao priličan novodobijenom statusu.

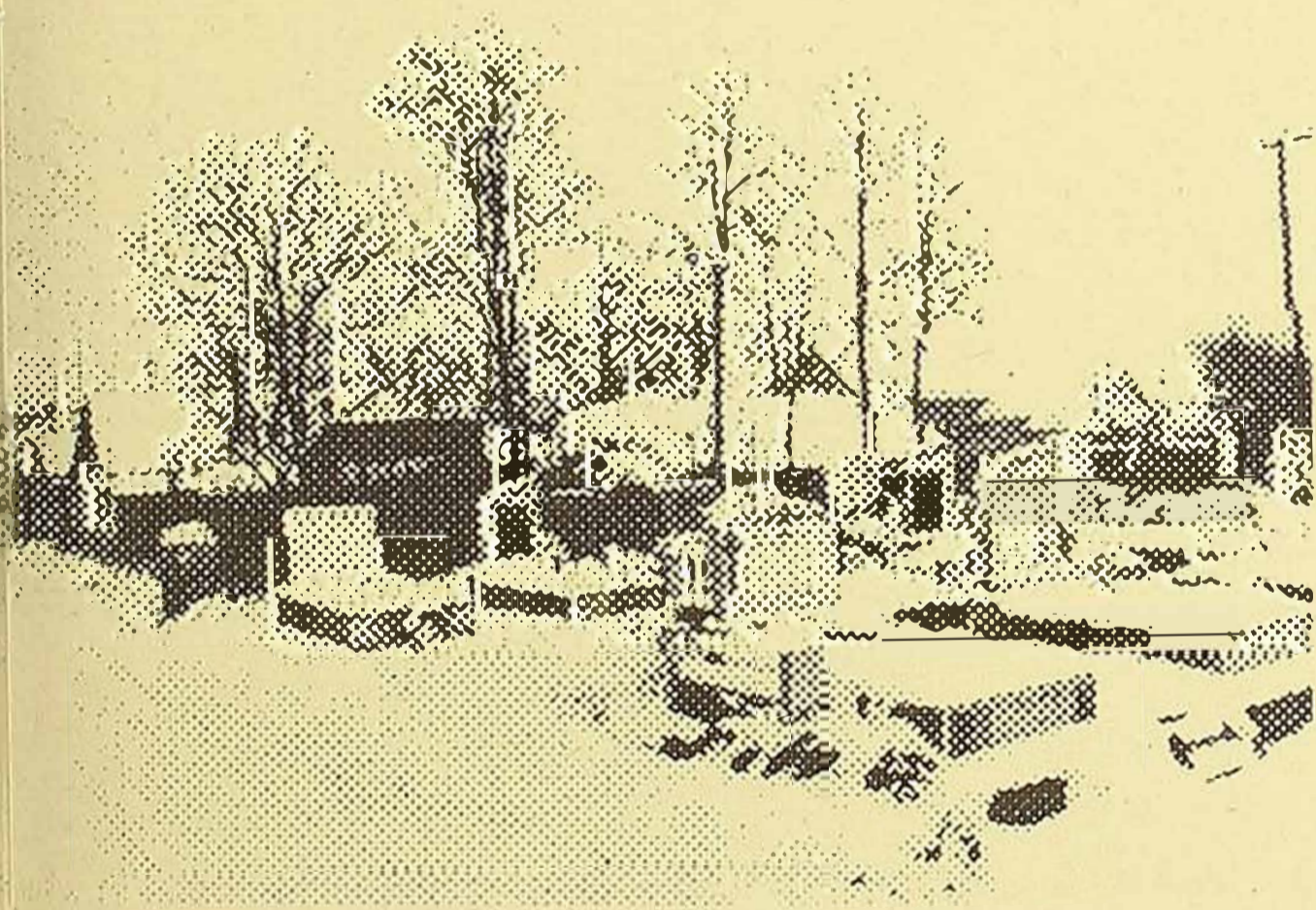
li, tom poveljom, a u njenoj tački br. 11,
arđeno je: "... opšte potrebe i razlog unu-
raije bezbednosti ovog grada prepo-
učju da i ovaj grad bude okružen šancem
vremenom takođe i zidovima po uzoru na
rue slobodne kraljevske gradove, kao i da

blje odmah sa desne strane. Inače, čitava
Mičurinova ulica je zapravo njegova trasa iz
osamnaestog veka.

Sada se „novo” Bajsko groblje locira po-
red „starog” od pre tri decenije utemeljenog
na brežuljku izvan grada. To je taj prostor
Bajskog groblja koji se zove – „Katolički deo
Bajskog groblja”, kako je i prvi put kad je
osnovano zapisano: „*extra civitatem*” (u
prevodu: van grada)! Grad se polako širio
kroz vekove i groblja izmeštala.

Pristup groblju bio je preko mostova,
koji su premošćivali šanac. Tri mosta je bilo.
O tome svedoči jedan arhivski plan iz 1883.
godine, koji je radio isto tako gradski inžen-
jer, Karvázy Pál, a u svrhu proširenja gro-
blja, jer je posle gotovo jednog veka postalo
tesno. Jedan je bio iz današnje ulice Ivane
Brlić Mažuranić koja je na planu označena
kao „Uj világ útsza”, drugi iz pomenute
Peštalićeve ulice, koja je označena kao „Ti-
szta útsza” i treći „András útsza”, danas
Fruškogorska. Na planu su ubeležene unu-
tar groblja i dve nadgrobne kapele.

Prva je „Vojnics sírbolt” (I. Ivanji beleži:
„porodice Vojnić Luke iz 1879. godine u
lepom stilu izgrađena”). Danas još uvek po-
stoji ali, prilikom obnove, od tog „lepog”
stila – neogotike – nije ostalo nažalost ništa.

Pogled iz današnjeg
Bajskog groblja na
urbanizovani prostor
nekadašnjeg „Starog
bajskog groblja”
u pozadini.

Levo je ulazna kapija iz
ulice G. Peštalića.

grade potrebne kapije i snabdeju
ram...”. Ova naredba je samo delimično
pctovana. Šančevi su ipak iskopani o
m svedoči i jedan plan, tada gradskog
inžinera Gabrijela Vlašića sa početka de-
vetrestog veka, mada ih on verovatno nije
projektovao već samo snimio. Projektovao
je najverovatnije gradski inžinjer Karl
ecold Kovač osamdesetih godina osam-
neog veka. Od zidova i kapija ništa nije
ostalo su umesto kapija izgrađene druge
st kapija – TO SU TROŠARINE, a u
prou se još pamti čemu su služile. Plati pa
li varoš!

Tako je ponovo uspostavljena granica
među GRADA ŽIVIH I GRADA
MRTVIH. Samim tim BAJSKO GRO-
BLJE više nije moglo ostati u gradu živih,
već moralo preći granicu i otići u novi grad
rtih sa one strane šanca. Ostatak tog šan-
a još uvek na jednom delu vidan. Kad se
o Bajsko groblje prema „Peć kapeli”
na Grgura Peštalića, prije ulaska u gro-

Sličnu sudbinu je i drugu na planu označenu
nadgrobnu kapelu snašla: „Antunovics sír-
bolt” (Ivanji beleži: „Antunovics Mátyás kir.
közjegzőnek hasonló családi sírkápolnája”).
Dugo nije imala vlasnika. Sada ga ima ali,
svojedobno sam od naroda čuo da su je zvali
„Tüker kapolna”, i pitao ih zašto. Rekli su
mi da su u kupoli nad kapelom umesto sta-
kla na prozorčićima bila ugrađena ogledala
tako da su, zbog „kretanja” sunca od istoka
ka zapadu, ovi „prozorčići” – ogledala davali
odblesak čitav dan.

Inače u tom veku groblje se dva puta
proširivalo. Prvobitna lokacija mu je bila
sasvim u južnom delu i do njega je vodila
pomenuta „Uj vilag útsza”, pa onda sredi-
nom devetnaestog veka, tačnije 1853. godi-
ne, prema jednom planu do ograde
današnjeg tzv. katoličkog dela i do njega je
vodila ona druga, „Tiszta útsza”. Ovaj plan
iz 1883. godine proširuje ga prema severu u
deo koji se danas zove „gradsko groblje”.

Mr Antun Rudinski

Šerbet-mleko

Za doručak, budući da je hladno, deci i
vama će prijati ukusni napitak, tzv. šerbet-
mleko. Zavisno od ukusa, uzećete šećera
(jednu, dve-tri kašičice i u lončetu na ringli
posuti da se karamelizira (začas pregori), pa
naliti manjom količinom mleka, isključiti
ringlu i pustiti da se šećer otopi (za čas iskupi
ako je u malom lončetu). Potom nalijte od-
govarajućom količinom hladnog mleka, ta-
ko da dobijemo topao, a ne vreo napitak.
Inače, šerbet-mleko je i tradicionalni lek
kod prehlade, kijavice i sličnog.

U ovako mleko možete dodati kakao,
čokoladu, malo ruma, cimeta pa ćete dobiti
originalan ukus.

I ne zaboravit, dve čaše mleka dnevno, to
je minimum koji morate uneti u organizam
da biste kao dete pravilno rasli, a kao stari
izbegli svakovrsne tegobe s kostima.

(„Naša Borba”)

Krležijana

Jučer i danas

Otkad ima čovjeka, cenzura ga
prati kao sjenka. Do jučer još Dante
je bio na indeksu usred papističkog
Rima, a izgovoriti da Engelsova
„Dijalektika prirode” nema naučne
osnove, da se hegelovska „Wel-
tgeist-teorija” ne podudara s
naučnom disteleologijom, da En-
gels, ne primjer, nije mogao imati
pojma o elektricitetu ili Staljin nije
nikakav filolog ni estet, značilo je
biti spaljen na dijalektičkoj lomači.

Miroslav Krleža, 1968.

Vratite nam autonomiju Vojvodine

Raboš

Prije 6 godina Srbi su nam obećali:
daćemo vam sve! Došao Pašić i Pribićević i
– oduzeli nam sve: zemlju, škole, crkvu, slo-
bodu. Otimaju pšenicu, kukuruz, i daju
tudin, a mi neka skapamo od gladi. Poslije
6 godina dolaze Radićevi i obećavaju:
daćemo vam sve! A kad opet prođe 6 godi-
na? ... Uzđaj se use i u svoje kljuse – Vojvo-
dino.

Narodni kalendar za 1925.godinu

ELEKTRO-MIX

INSTALACIJE
EL. UREĐAJI
APARATI ZA
DOMAĆINSTVO

MIX
SUBOTICA

Tel: 024 / 35-174
Sonje Marinkovića 31

Naš izbor

Ljubav kao testamenta

4

od smrti

*A tijelo nestaje kad je puno srce
I svatko se od nas smiruje u tuđem
zaboravu*

*Jer mir i vrijeme su jedino za nas
U srcu onih koji dolaze*

*Jer život je samo gledanje u smrt
I ljubav*

5

*Nesreća usamljenih nije zemaljska
I anđeli su njihovo djelo*

*Njihovo je djelo dalje svaki cvijet
I sve stvari što čine ljepotu svijeta*

*Jer prava je samoća samo zbog
sreće*

*Jer prava je samoća samo zbog
ljubavi*

*Jer prava je samoća željna smrti
Od jednog samotnika žive bezbrojni*

*A on sve dublje nestaje u vječnosti
Duša ga njegova odnosi pravoj
smrti*

*U koju nitko nikoga ne prati
I pjesma je to*

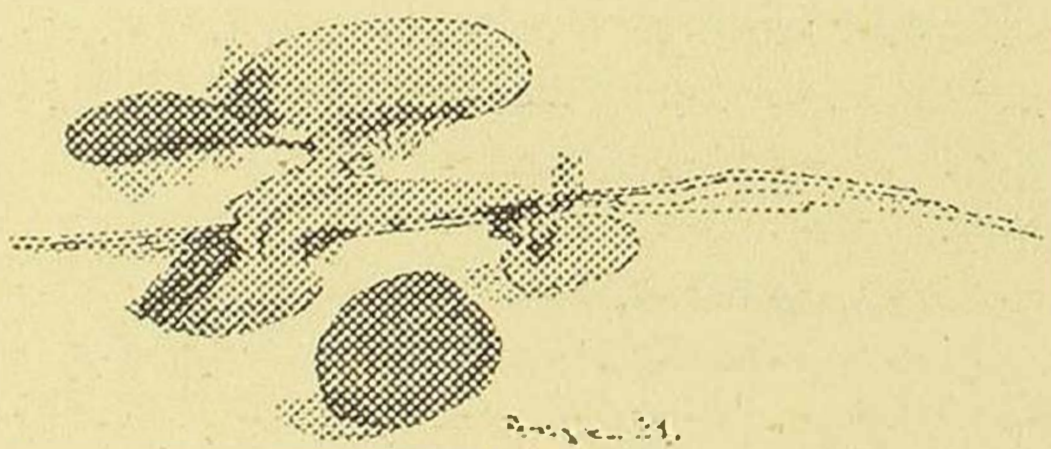
Put prema smrti

Vlado Gotovac

„Bunjevački kalendar za pristupnu
1996.“

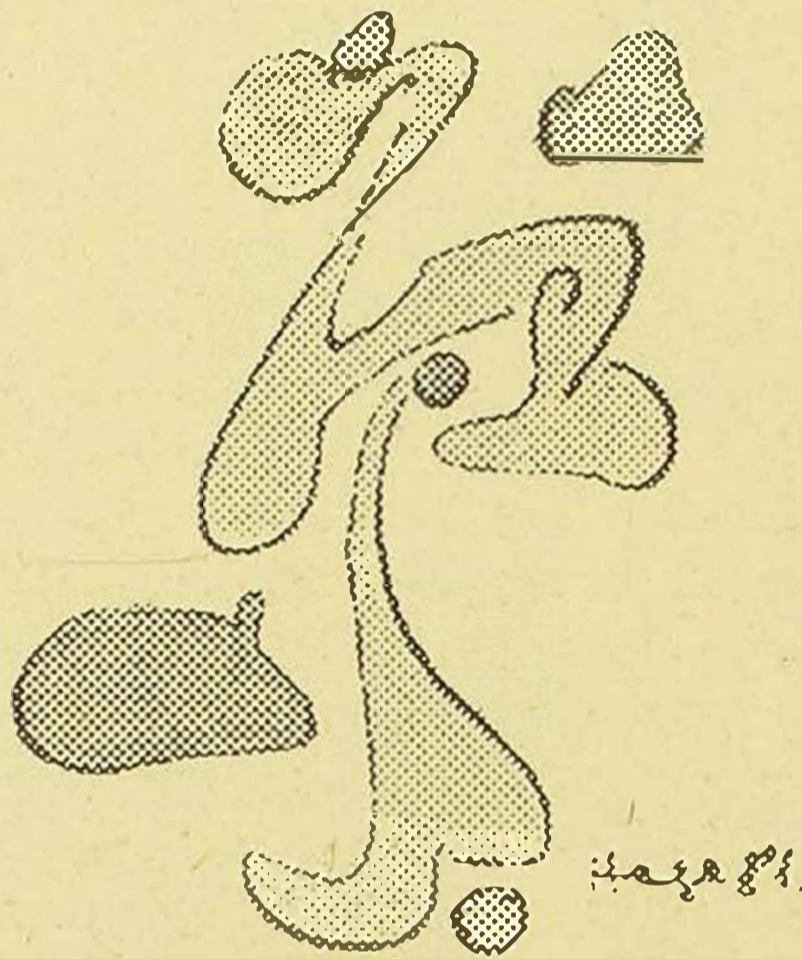
**Summa diletantizma pisane
riječi (III.)**

O povijesti, učiteljici života i smrti, ništa suvislo. Pod bombastičnim naslovom „Braća uvik zajedno“, kojega je potpisao VHM, očekivali smo ipak nešto više dokaza za istinitost iskaza „istinskog osićaja“ „povizanosti (ponovno opaska: ne može se svako „e“ mijenjati u „i“ – korijen, primjerice, nije „viza“ nego „veza“!, op. a.) dva

naroda“ od jednog pisma „koje je pop Blaško Rajić napiso svom bratu, popu Marku Protiću“. To može biti dovoljno samo u slučaju da se mitsko poima vrijeme (koje je povijesti kao racionalnoj znanosti strano!); tada politička istina jednog vremenski dugog perioda isijava i izbija u jednom jedinom trenu kroz jedan jedini događaj, te se kao takva vezuje s vječnošću i ostaje nepromjenljiva: zauvijek važeća.

Takvo anakrono, ali osobito snažanje u povijesti snažno je podupro i njegov sučinitelj na tom zahvalnom poslu povijesničar Zoran Veljanović, ravnatelj subotičkog Historijskog arhiva, svojim po mnogo čemu originalnom radu. On, naime, u prilogu pod naslovom „Subotička štampa o Bunjevcima 1919-1941 (str. 21-23, čiji ako ništa drugo ono bar naslov obavezuje jednu temeljitiju studiju) neuvjerljivo najavljuje da će prikazati „šta se o Bunjevcima pisalo od 1918-1941“. Međutim, od toga ništa. Na fonu metodološke paradigme prijetodnika, on od čitavih 107 redaka dugog neznanstvenog rada sam napisao teško razumljiv i više nego prijeporan tekst u 47 redaka, a iz tri broja samo jednog

ondašnjeg lista iz jedne godine prepisa, na tragu srednjovjekovne resavske škole prepisivanja točno, cijelih 60 redaka! Cilj je toga predugog znanstvenog citata bio da se dokaže kako je u tom periodu došlo do stanovitog „uzleta Bunjevaca“ (!?) iz, vjerojatno, kaljuge i tamnice. A cijeli tekst, zapravo, pati od sintaksičko-semantički oboljelih rečenica, smisaone rahičnosti i jezičke kastriranosti, koje su ipak, držimo, neprilične za jednog ravnatelja i diplomiranog povijesničara. Dodamo li tomu da potku rada čini, već i vrapcima znana, ideologijska matrica: boljitak u povijesti počinje s nama upravo i jedino zahvaljujući opet nama, nećemo otkriti da je nebo, uz opreznu ogradu kada nije oblačno, plavo!

I na koncu, recimo da ćemo izostaviti analizu VHM-a kao književnog kritika, jer nam prostor to ne dopušta. Ali to iskreno preporučamo za pročitati svakome zaljubljeniku u čarobni svijet akrobatskog snalaženja slijepca u staklarskoj radnji. Napomenimo još, nevine priloge o pudarstvu, NK „Bačkoj“ i Kovačićevo „čoše“. Sve u svemu, 80-tak otužnih stranica koja svaka ponaosob svjedoči o vremenu u kojemu su neki, koji nisu niti formalno udovoljili zakonima pisane riječi, ipak smogli snage da napišu pokoji siromašan redak, iste objaviti i pri tome biti još i značajno poduprti!

(kraj)

Imenik rocka

The „Deep Purple“ – najpopularniji hard rock sastav rocka, osnovan je 1968. godine, i najpoznatijoj postavi svirali su: Jon Lord (klavijature), Ian Paice (bubnjevi), Ritchie Blackmore (gitara), Roger Glover (bas gitara) i Ian Gillan (vokal, udaraljke). Od ostalih kvalitetnih muzičara koji su proveli izvesno vreme u grupi, valja prvenstveno spomenuti briljantnog (pokojnog) gitarističkog virtuozu iz SAID, Tommy Bolina i Glenna Hughesa, bivšeg pevača i basistu grupe „Trapeze“, te pevača Davida Coverdalea, koji već godinama uspešno vodi svoju grupu „Whitesnake“. Nakon mnogih rastanaka i ponovnih okupljanja, sastav je od 1994. ponovo skupio, a stara je magija nepovratno nestala.

Probrana diskografija:

- „In Rock“ (1970)
- „Fireball“ (1971)
- „Machine Head“ (1971)
- „Made In Japan“ (koncertni, 1972)
- „Come Taste The Band“ (1975)
- „Live In Europe“ (koncertni, 1976)
- „Last Concert In Japan“ (koncertni, 1977)
- „Deep Purple Live In London“ (koncertni, 1982)

„Delaney And Bonnie (With Friends)“ – dan od prvih, i svakako najuspešnija bela soul grupa (najpre tek duo) svih vremena, sastavljena od pevačice Bonnie, rođene 8. novembra 1944. u američkoj državi Illinois, te (svojevremeno muškarca) Delaneya Bramletta, rođenog 1. jula 1940. godine, na delti reke Mississippi. Kasnije im pridružila velika grupa prijatelja, prvorazrednih studijskih muzičara, koji su u vreme saradnje bili muzičko – bračnim parom Bramlett, svi su ujedno imali i druge, ili „stalne“ muzičke partnere (Leon Russell, Rita Coolidge, Dave Mason, Duane Allman, Jim Keltner, Eric Clapton, George Harrison, Billy Preston, Ringo Star i drugi). Nakon razvoda i prestanka zajedničkog rada oboje su objavili par solističkih albuma (zasebno naravno), a grupa „Friends“ se razila, mahom po pratećim sastavima Erica Claptona, Johna Lennona i Joea Cockera.

Kompletna diskografija:

- „Coming Home“ (1969)
- „On Tour“ (koncertni, 1970)
- „„Genesis““ (1971)
- „Bonnie Bramlett“ (solistički – Bonnie, 1978)
- „Delaney And Friends: Class Reunion“ (solistički – Delaney 1977)

Neil Diamond – američki pevač, pijanist, kompozitor, producent i aranžer, koji je ostvario neizbrisiv trag u američkoj pop, rock, jazz, soul, pa i šlagerskoj muzici. U Evropi, začudo, nije smatran pomalo blaziranim i precenjenim karikaturom, a on je u SAID besmrtna kult – figura, čiji je koliko umetnici tipa Dylana ili Neila Younga.

Probrana diskografija:

- „The Feel Of Neil Diamond“ (1966)
- „Just For You“ (1967)
- „Brother Love S Travelling Salvation Show“ (1969)
- „Tap Root“ (1970)
- „Jonathan Livingston Seagull“ (muzički istoimeni film, 1973)
- „Beautiful Noise“ (1976)
- „Live Diamond“ (koncertni, 1982)

Robert Tilly

Naš književni leksikon

Magdolna Danyi (Palić, Subotica, 10. studenoga 1950.) pjesnik, kritičar, historičar književnosti. Gimnaziju je završila u Subotici, a diplomu stekla na Filozofskoj katedri Filozofskog fakulteta Novosadskog univerziteta. Od 1974. godine bila je glavni urednik mađarskog književnog časopisa *Új Symposion*, a od 1979. neko vrijeme urednik također književnog časopisa „Híd”. Magistrirala je na sveučilištu u Novom Sadu 1986. gdje je također doktorirala 1990. godine. Od 1985. na ovom sveučilištu predaje modernu lingvistiku i teoriju o jeziku. Dobitnik je nagrade Ervín Sinkó (1972).

U svojoj prvoj knjizi stvorila je modernu poeziju specifičnih naznaka, oslobođenu balasta konvencije. Zbirku pjesama pod nazivom „Sötétisztá” (Tanočista) karakteriše suzdržana liričnost, prigušena osjećanja i skrivanje poplaštom objektivnosti.

Pjesme Magdolne Danyi točne su, precizne slitine razuma i osjećajnosti, striktni, disciplinirani otisci oštroumnog znanja, te nesigurne žudnje čovjeka da bude voljen.

Djela: „Sötétisztá”, Novi Sad, 1975.; „Czóbel Minka”, studije, Novi Sad, 1981.; „Rigólesen” (Na čeki za žune), Novi Sad, 1988.; „Paul Celan, metaforički fonévi szóösszetételeinek értelmezéséhez” (Paul Calen, uz interpretaciju metaforičkih imeničkih sklopova riječi), studija, Novi Sad, 1988.

Pjesme su joj prevedene na srpski i hrvatski jezik.

PREZVENI VEČERNJI PLANOVI U JEDAN JALOV SAT

Sama sam, veoma. Ne znam misliš li katkad o tome? – I danas se nasumračilo na mene a noć je još tako daleka, i još mi se čini imam vremena za nju da se pripremim. – Odlučih da ću joj polip-krake u vrućici opet i uvek iznova blago i strpljivo odvajati od tela. I ako zatreba, do svanuća rvaću se s njom, no više neću potapati želju nabujalu goruću. – U tami ražarenoj više neću prizivati tvoj glas i govor. Stas. – Jer zbog tebe postelja mi postade tvrd zatvorski ležaj, dok krvnici se vrzmaju oko kuće naše. Privržena kuja Doris laje na njih, od toga ja se još više plašim. Nekad me je toliko strah da ustajem. Sedim u svetlosti lampe noćne pušim ko zna koju cigaretu i čekam već neka se dogodi što se mora zbiti. – Tad, ovome će izaći kraj. Duboko u sebi skrivam te; tu ću ti već naći sigurno skrovište. – Gde i za mene bićeš nedostupan. – Tako će biti snošljivije, što ne mogu biti s Tobom, što ne možeš biti sa mnom. Tako će valjda biti podnošljivija nada. – Danju pisaću lepe ljubavne pesme ako uzmognem. Ne o Tebi i o meni; već o ljubavi samoj. O ljubavi čudesnoj, nje se već skoro odrekoh, sad bih da je upoznam. – Jezovito mi biće ako te uzalud budem čekala. Ako te uzalud budem čekala biće to moja smrt no tada već ja nju neću ni uočiti. Palić, 17. I 1996.

*S mađarskog preveo: Milovan Miković
Priredio: (l. r.)*

Strane reči u ikavskom izrazu (VII)

izlaganja književnika Milovana Mikovića na temu „Strane reči u srpskom jeziku, sa osvjetljenjem na isti problem u jezicima nacionalnih manjina” (Subotica, 19-21. listopada 1995.).

reči, dopunjeno, izdanje poeme **Avaških godina** sadrži 7215 reči, u proseku, svaki fragment ima 9 reči (7215:69=109,31). Za potrebe ovog rada brađena je približno polovina od ukupnog broja upotrebljenih pozajmljenica u knjizi, a budući da turcizmi nisu beleženi i razmatrani, među njima izdvojenim u ovom radu utvrđen je sledeći odnos:

1) hungarizama	21 reč
2) germanizama	18 reči
3) latinizama	12 reči
4) talijanizama	9 reči
5) francizama	7 reči
6) grecizama	6 reči
7) hebreizama	2 reči
8) persijanizama	1 reč
9) rumunizama	1 reč
10) anglijama	1 reč

ukupno 78 reči

Pregledom leksike **Avaških godina** može se zapaziti da je većina upotrebljenih tudica korišćena jedanput, izuzetak je tek desetak posuđenica kao što su: *katana, žandar, financ, žbir, bazmeg, karuca* i još nekoliko reči, a one u određenoj meri upućuju na okolnosti koje su presudno uticale na egzistenciju Bunjevaca određujući njihovu sudbinu i način života.

Zbog ograničenog prostora, za ovu priliku, nisu ispitane fonetsko – fonološke i morfološke promene, ali se može reći da je adaptacija posuđene leksike, recimo, iz mađarskog jezika, a njih je najviše, uglavnom izvršena prema štokavskim osobinama. Pored toga, bilo bi zanimljivo utvrditi da li su, na koji način su, i u kojoj meri, tudice iz dijalektalnog bunjevačkog iskaza obogatile pisani književni jezik na širem prostoru.

Fusnote:

1. Balint Vujkov: *Cvjetovi mećave*, Zagreb 1971, predgovor str. 11.

2. Dr. Ivo Milić: *O bačkim Bunjevcima, O Bunjevcima, Zbornik članaka i rasprava*, Subotica, 1927, str. 7.

3. Mijo Mandić: *Djelovanje franjevaca u Podunavlju i Potisju*, Subotička Danica, 1926, str. 49.

Novo u bioskopu

The Scarlet Letter (Slovo srama)

Režija: Roland Joffe; uloge: Demi Moore, Gary Oldman, Robert Duvall

Novi trend holivudskog filma, ekranizovanje velikih američkih romana iz prošlog veka, nastavljen je visokobudžetskim *The Scarlet Letter*, do sada najskupljim projektom u tom trendu. To je epska priča o Hester Prynne, ženi koja u puritanskom okruženju Nove Engleske 17-og veka rada nezakonito dete iz tajne veze sa sveštenikom i zato za kaznu mora uvek na sebi da nosi skarletno slovo A, kao oznaku grešnice.

Roman N. Hawthornea, po kojem je film snimljen, spada među značajnija dela američke književnosti prošlog veka, i do sada je pet puta filmovan. Najnovija obrada najmanje se drži originalnog teksta. Žudeći za njegovim osavremenjivanjem, to jest brisanjem svih (brojnih) rasiističkih obeležja. Ionako preobiman za korektan scenario, ovim cenzorskim poduhvatom je roman postao nemoguć za film, pa je scenarista D. D. Stewart svu pažnju usmerio na složeni zaplet, naglašavajući značaj ideologije individualizma. Međutim, složenost zapleta je omogućila preciznije 'građenje' glavnih likova i njihovo ispitivanje operativši priču s mnoštvom slabo povezanih postupaka sporednih likova. Uzročno-posledične veze-dramski nepovezanih likova potpuno su progutale dramski naboj svodeći time film na puki spektakl, i ne manje važnu apologiju postojećem poretku.

U takvim okvirima glavna zvezda, Demi Moore, u ulozi Hester Prynne pokazala se savim dobro, budući da je njen lik obrazovane žene čelične volje moderan i lako ga je predstaviti. Robert Duvall, koji igra njenog muža, daleko je od nekadašnjeg nivoa iz *The Godfathera*, dok je Gary Oldman, koji igra tajnog ljubavnika, potpuno nedorečen, sav u naznakama, jer za njegove duhovne dileme u ovakvom filmu nema mesta. Svi ostali glumci utopljeni su u senke što se ne-zna-se-zašto pomeraju i delaju na okolinu.

Iako je reditelj filma Roland Joffe poznat po spektakularnosti svojih prethodnih filmova (*The Killing Fields*, *The Mission*, *City of Joy*), njegov ugled proisticao je mnogo više iz sposobnosti da u okviru spektakla jasno i ubedljivo prikaže karaktere. U *The Scarlet Letter* nije odmakao dalje od spektakla, ali njegova režija je i tu vrhunska. Izvršna rekonstrukcija Nove Engleske, sjajni eksterijeri, odmerena potpunost kadra, brižljivo izradeni detalji i uvek jasan mizanscen literaturom i cenzurom preopterećeni scenario pretvorili su u sasvim pristojan film. Joffeu se može zameriti iskrenost motiva pri izboru ovakvog filma za rad, ali nikako ne njegovo zanatsko umeće.

Glavni cilj *The Scarlet Letter* je spektakl koji će proslaviti glavne glumce i biti pamćen po njima. Treba se uvek setiti da su neki od najvećih ikada snimljenih filmova imali samo taj cilj – recimo *Ben Hur* ili *Gone With The Wind*.

Pera Marković

4. Balint Vujkov: *Cvjetovi mećave*, Zagreb 1971, predgovor str. 9.

5. Dr. Jasna Melvinger: *Dinizijska zbilja u „Avaškim godinama” Milovana Mikovića*, *Rukovet* 1-2/1992, str. 59-74.

6. Ibidem.

Literatura:

Bratoljub Klaić: *Rječnik stranih riječi*, Zagreb 1988.

Miković Milovan: *Avaške godine*, treće, dopunjeno izdanje, Subotica 1993.

Levasics Elemer, Suranyi Magda: *Szerbhorvat – magyar kezeszorat*, Budapest 1988.

Palić Emil: *Magyar – szerbhorvat kezeszotar*, Budapest 1988.

Peić Marko, Bačlija Grgo: *Rečnik bačkih Bunjevaca*, Novi Sad, Subotica, 1990.

Skok Petar: *Etimologijski rječnik hrvatskog ili srpskog jezika*, Zagreb 1973.

Škaljić Abdulah: *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*, Sarajevo 1985.

Vujaklija Milan: *Leksikon stranih reči i izraza*, Beograd 1970.

Vukić Mario: *Njemačko – srpskohrvatski i srpskohrvatsko – njemački rječnik*, Sarajevo 1991.

Priredio: Vojislav Selelj

Iz sportske prošlosti Subotice

Sportsko društvo „Achilles” (III.)

Oko godine osnutka Sportskog društva „Achilles” ima dosta nedoumica i različitih tumačenja. Tako, recimo, **Vermes Lajos** u svojim podmaklim godinama u jednom interviewu datom lokalnom listu „Napló” 25. prosinca 1935. godine između ostalog pri-sjeća se:

– 1885. godine, jedna grupa članova izdvojila se iz matičnog društva Sz. T. E. Didenti, kako ih naziva Vermes, osnovali su „Szabadkai Sport” (Subotički sport), dok je pak druga grupa osnovala „Achilles” koji je u stvari postao pravni sledbenik Sz. T. E., a prvi predsjednik mu je bio **Vermes Nándor**, mladi brat Lajosa.

Međutim, Sz. T. E. je i dalje djelovao.

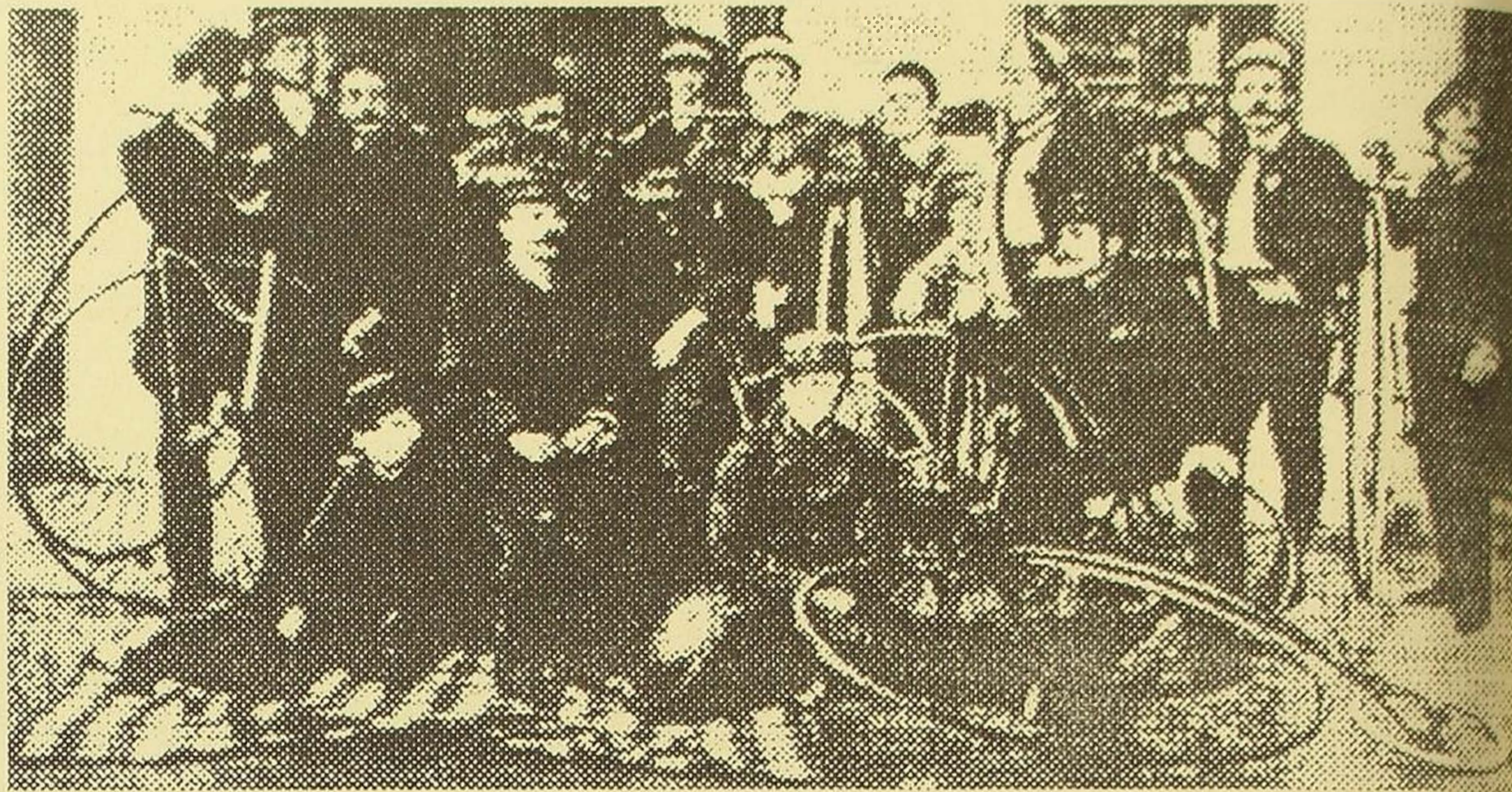
Na ovu istu temu, mađarski povijesničar **Zuber Ferenc** u časopisu „Tétnyelvés” (Tjelesno vaspitanje) u broju 10. iz 1934. godine u studiji „Az atletika története magyarországon” (Istorija atletike u Mađarskoj), piše: „S jeseni ove godine (1885., op. a) neočekivano i iznenada se pojavila Vermesova nova kreacija „Achilles egylet” (Društvo Achilles). Ovom Društvu se ime više puta mijenja, objavljuju ga i kao „Achilles sport egylet” (Sportsko društvo Achilles) ali ovo je u biti bilo jedno te isto (...) „Achilles” je radio paralelno rame uz rame sa Sz. T. E.-om”.

Nasuprot tome, **Petkovics Kálmán** u svojoj publikaciji „Régi Szabadkai játékok” (Stare subotičke igre) po ovom pitanju piše:

– Raskol u Sz. T. E.-u je nastupio s proljeća 1887. godine, a ne 1885. kako je to stari Vermes u svom interviewu iznio 1935. godine. Iz Sz. T. E.-a prvo su se izdvojili mačevaoci koji su odmah osnovali „Szabadkai vívó egylet” (Subotičko mačevalačko društvo) gdje su se okupili gradonačelnikovi pristaše (i sam gradonačelnik **Lazar Mamužić** je bio ljubitelj mačevanja). Nasuprot

ostaku Sz. T. E.-a preovladao je utjecaj pristaša oporbenog Narodnog kruga. Vermes se nije priklonio ni mačevaocima ni ostaku Sz. T. E. već je postao privržen imenu i pravnom sljedbeniku Sz. T. E.-a

Petković dalje navodi da je početak prol-

Biciklisti S.D. „Achilles”

jetnih mačevalačkih i gimnastičkih natjecanja 1887. godine proklamovalo jedno novo Društvo – „Achilles”. Znači, „Achilles” je već s proljeća 1887. godine djelovao. Pod svojim imenom je oglašavao natjecanja. Međutim, zvanično je osnovano tek 1888. godine u ljeto. Dapače, i onda je tek samo podnijeta molba višim nadležnim organima radi dobijanja odobrenja za djelovanje. Dakle, Društvo je radilo ali bez dozvole.

Prema Leksikonu „Enciklopedija fizičke kulture” „Achilles” je djelovao i pre 1887. godine. Društvo je osnovano 15. siječnja 1885. godine zaslugom Vermes Lajosa.

Poznati subotički istraživač **Illin László**, u monografiji „Tenis kluba Palić osnutak „Achilles”-a vidi na slijedeći način:

– Po najstarijim subotičkim novinama, 1884. godine članovi Sz. T. E.-a su se podijelili tako da je jedna polovica ostala u „Su-

botičkom sportskom društvu”, a druga polovica je prešla u novoosnovani „Achilles”. Društvo „Achilles” je imalo 97 članova, od kojih su 22 bila natjecatelji. Sačuvani dokumenti, navodi dalje Illin, ukazuju da je poseban odbor „Achilles”-a 16. rujna 1893. godine održao na Paliću sjednicu na kojoj je odlučeno da će se proslava desetogodišnjeg djelovanja održati u siječnju i veljači 1894. godine natjecanjem u klizanju, a u jedrenju i atletici u svibnju.

Eto, vidjeli smo različita mišljenja i različite stavove o osnutku „Achilles”-a. A za pravo, kada je u stvari zvanično osnovan? – čitajte u narednom broju.

Ante Zomborčević

U bioskopu Zvezda, od 5 do 11. 02. 1996.

Pogled na FEST

Tokom sedam dana „Suboticafilm” upriličila je projekciju filmova prikazanih na ovogodišnjem FEST-u u Beogradu. Festival festivala, zamišljen kao mesto prikazivanja najboljih filmova sveta protekle godine na kojem se ne dodeljuju nagrada, FEST već dugo vremena ne uspeva da ostvari taj zamišljeni cilj. Pošto je svaki festival primarno komercijalni poduhvat on u potpunosti zavisi od sredine u kojoj se preduzima, što važi i za FEST, ali o toj vezi nećemo pisati, ionako je živimo. Iako se FEST-u može mnogo zamjeriti ovogodišnji je ipak bio podnošljiv, već i zato što je bolji bilo kakav FEST nego da ga nema: bez njega svi filmovi koji nisu pogodni za masovnu distribuciju, a u tu grupu često spadaju vrhunska dela, bili bi za publiku, možda ne previše brojnu ali postojanu, nedostupni.

Selekcija filmova koja se prikazuje u Subotici i svim većim gradovima Jugoslavije predstavlja filmove koje će domaći distribu-

teri plasirati u toku godine, bioskopskih hitova i kritičarskih veličina uporedo. Taj neujednačeni izbor za posledicu ima vrlo šaren sastav publike. Među sedam ponuđenih naslova kao najuspešniji iz prošle godine izdjavaju se „Šangajska mafija” Žang Jimoua, i „Za zemlju i za slobodu” Kena Louča. Značajni sa aspekta imena autora još su „Lisabonska priča” Vima Vendersa i „Čovek zvezda” Đuzepea Tornatorea dok su „Fiesta” Pjera Butrona i „Priručnik za mlade trovače” Bendžamina Rosa zanimljivi za intelektualnu publiku, a „Slovo srama” Rolanda Džofea komercijalni hit za svakog. Pošto Žig izlazi subotom čitaocima preostaje još da pogledaju „Lisabonsku priču” i „Priručnik za mlade trovače”.

Šteta što i sa ovogodišnjeg, slabog FEST-a nisu stigli svi filmovi koji bi bili zanimljivi, te su Subotičani uskraćeni za nove filmove Kloda Šabrola „Ceremonija”, Matje Kasovica „Mržnja” i Can Ming Lijega „Živela

ljubav” (inače sva tri nagradena što u Kanu što u Veneciji prošle godine). Uvek radoznali i zainteresovani filmofili biće možda razočarani, dok će snobovski nastrojen publika biti (kao i uvek) nezainteresovan za ovakav izbor filmova, naročito s obzirom na cene ulaznica (8 dinara). Sve pohvalno preduzimljivim ljudima iz „Suboticafilma” na brzini koja nam je omogućila da gledam filmove sa FEST-a, dok se utisci o njemu jesležu, a o filmovima u sledećem broju.

Pera Marković

Servis bele tehnike **FREON** ❄️❄️

024 52 918

vl. **Gabrić Grgo**

Nikola Kujundžić 10

stan: Pazinska 11 (22 455)

Subotica

Opasnosti i zaštita zdravlja u poljoprivredi (IV)

Zaštita zdravlja pri radu sa đubrivima

Svaka biljka za svoj razvoj i donošenje plodova traži odgovarajuću vrstu i količinu hranjivih tvari u vidu različitih vrsta i oblika đubriva. Postoje dve velike grupe izvora hrane za biljke. Prvu grupu predstavljaju đubriva organskog porekla, kao što su stajsko đubrivo, kompost, osoka, saturcioni mulj – koji se sastoji od ostataka nakon prerade šećerne repe, a obično se koristi na kiselim zemljištima, tresk – koji se vadi iz zemlje te se oplemenjuje stajnjakom ili nekim mineralnim đubrivom. Suorganska đubriva koja nisu zagađena ili ne dolaze od bolesnih životinja, uglavnom su bezopasna za ljudsko zdravlje.

Drugu grupu čine veštačka ili mineralna đubriva. Među najopasnije, za ljudsko zdravlje, ubrajaju se đubriva koja u sebi sadrže i pesticide te kalcijum cijanamid i đubrivo sa pesticidom Timetom.

Najčešći negativni uticaj na zdravlje ljudi dolazi putem organa za disanje, organa za varenje – ukoliko je đubrivo putem usta uneto u organizam čoveka, putem otvorenih ili dugo nezalečenih rana na koži i putem očiju.

Pri radu sa grupom organskih đubriva treba biti pažnje treba da se obrati stajnjaku i ostacima. Ozbiljne povrede i nesreće mogu da nastanu u slučaju ako đubrište ili osočna

jama nisu dobro ogradeni i zaštićeni, pa je moguće da ukućani ili životinje upadnu u istu i stradaju. Treba da se zna da je bilo slučajeva gušenja od amonijaka pa i utapanja u osočari. Da ni bi došlo do povreda, zagađivanja vazduha i negativnog uticaja đubriva i osoke, đubrivu treba posvetiti veću pažnju, nego što je to uobičajno na selu. Đubrišta – jame treba izgraditi od tvrdog materijala sa hermetičkim zatvaranjem osočnih jama, a što je najvažnije na dovoljnoj udaljenosti od stambenih objekata i bunara. Dobro je da se na stajnjak koji se od proleća do jeseni ne iznosi na njive ili trajne zasade, posade bundeve, čije lišće zaštićuje đubrivo od isparavanja, a zadržava i neprijatni miris. Ukoliko je reč o stajnjaku od sumnjivog porekla, takvo đubrivo treba da se posebno skladišti i na većoj udaljenosti od stambenih i drugih objekata i bunara, uz korišćenje gumenih čizama, rukavica i mantila ili zaštitnih odela.

U pogledu rada sa mineralnim – veštačkim đubrivima i čuvanju zdravlja osnovno je pravilo da poljoprivrednik, odnosno korisnik đubriva, ne sme da ima otvorenu ranu na koži, pogotovu ako se radi o mešanim đubrivima sa nekim pesticidom za

uništavanje štetnih insekata ili korova. Neophodno je da se na malim parcelama (vikendaši) za rastur mineralnog đubriva koriste gumene rukavice te ukoliko je vetrovito vreme i zaštitna maska za nos i usta i oči, a đubrivo obavezno razbacivati niz vetar. Ukoliko se rasturanje mineralnih đubriva na većim parcelama – njivama, izvodi traktorom, obavezno treba da se koristi zatvorena kabina. Preporučljivo je da se pre početka rasturanja mineralnih đubriva ruke i lice namažu zaštitnom kremom – vazelinom. U toku rada ne sme se pušiti, jesti ili piti. Alkohol i pre i u toku rada ne uzimati. U slučaju loših vremenskih prilika ne počinjati sa radom i ako je rad u toku, treba ga prekinuti do nastupa boljeg vremena. Nakon obavljenog rastura đubriva ruke i lice odmah dobro oprati sapunom i mlakom vodom, a po mogućnosti i okupati se. Ispraznjenu ambalažu spaliti ili duboko zakopati, da se ne bi koristila u druge svrhe, a pogotovo ne za ostavljanje stočne ili druge hrane. U slučaju trovanja, pogotovu mešanim đubrivima, za prvu, hitnu, pomoć se koristi antidot (protusredstvo) ATROPIN, a najsigurnije je zatražiti hitnu lekarsku pomoć. *Mr. Ivan Rudinski*

Proizvodnja zdrave nezatrovane hrane (II)

(nastavak)

Da je stručno prosvetavanje robnih proizvođača, u pogledu ukazivanja od strane onih koji vode akciju za proizvodnju zdrave i nezagađene hrane, prva i najvažnija mera koja u nizu drugih mera koje treba postići da se uvedu, pokazuje i nedavna izjava prof. dr. Jasnića sa poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu i dr. Nešković iz Instituta za zaštitu bilja Beograd, o potrebi pružimanja dve veoma važne mere.

Prvo potrebno je upoznati poljoprivredne proizvođače sa značajem i posledicama nekontrolisane upotrebe opasnih hemijskih sredstava za zaštitu bilja, jer veliki broj nema jasnu sliku o značenju tzv. karence, a još manje zna o konkretnim težnjama za proizvodnju zdrave hrane. Tu je velika uloga svih stručnjaka koji žele uzeti učešće u simbolično rečeno – prevaspitavanju mišljenja o pesticidima i njihovoj primeni u širokoj praksi. Time bi se izbegla takoreći direktno trovanje stanovništva, jer pridržavanjem uputstava o rokovima primene, tretiranja biljaka i vremena koje mora proći do stavljanja u promet, znatno bi se poboljšala situacija u pogledu zaštite zdravlja. Drugo: paralelno sa ovim aktivnostima, nauka treba ubrzo da radi na sintezi izradi takvih neo-

trovnih, ali vrlo efikasnih materija koja bi u dogledno vreme (za 5-6 godina) adekvatno mogla zameniti dosadašnja otrovna hemijska sredstva, koja se sada bez ikakve kontrole koriste u širokoj praksi. Jer dok se ne ponudi eksperimentima dokazana efikasna zamena za sadašnje pesticide, dotle se proizvođači ni po kojoj ceni neće odreći klasičnih, nažalost, dosta opasnih preparata, jer im ona zasada jedino obezbeđuju prihvatljive prinose i na oko lep izgled robe, koji im donose dobru zaradu.

Tek ispunjavanjem ova dva osnovna uslova, uz još mnoga koja su potrebna da se uvedu i sprovedu, možemo se ponadati da ćemo kupovati zdravu, biološki ispravnu hranu. Nikakvi drugi medijski propagirani postupci i retorička ubedivanja i putovanja na međunarodna savetovanja iz ovih oblasti nisu nikakva garancija da će ova važna i za život stanovništva neophodna akcija uroditi plodom.

Diskusije koje bi trebalo organizovati na javnim tribinama, dale bi odgovor za podsticaj primene i drugih mera, koje bi se predložile a sve u cilju što bržeg ostvarenja zacrtanih zamisli o načinu očuvanja zdravlja stanovništva, kao najvećeg blaga ovog u nevoljama bremenitog sveta.

Ing. Tibor Tili

Žackalo iz „Poljoprivrednika“ za poljoprivrednike

Rad i bogaćenje

Kod nas svako ima pravo na rad. Na bogaćenje imaju pravo samo privilegovani!

Potrošačka korpa

Imamo i mi potrošačku korpu, samo što zbog skupoće nemamo šta u nju da stavimo!

Pripreme

– Okivaš rasušene taljige, doteruješ jednobrazni plug, čujem da ćeš staru paraču i valjak da doteraš u ispravno stanje.

– Zašto?

– Da spremno dočeka 21. vek!

Blago nama

– E, moj komšija, velike pare, velika briga!

– Blago nama seljacima. Nemamo ih, pa ispada da smo stalno bezbrižni!

Stočarstvo

– Imali vaša zadruga farmu tovljenih bikova?

– Niti je ima, niti će je uskoro imati, ali kako nam sada ide s unapređenjem stočarstva, izgleda da imamo sve više volova!

(na. vi.)

SUBOTICA, Lenjinov park 1/II, Telefoni: 51-093, 52-087

Fotokopir aparati, pisaće mašine, registar kase, telefax aparati, telefoni, toneri, developeri, komplet pribora, boje za umnožavanje, matrice, telefax rolne, ading rolne, fotokopir papir, berox, bankpost, kompjuterski papir, trake za pisaće mašine i štampače svih vrsta

Za ribiče

Varaličarenje (I.)

Ovaj način lova riba grabljivica je naj-sportskiji. Ujedno, on daje i najbolje rezultate. Ribič nastoji da uz pomoć za to izrađenog štapa, s odgovarajućim čekrkom, sa što tanjom, a time osjetljivijom, strunom i varalicom prevariti ribu i uloviti je. U ovom načinu ribolova, ribič varalicu zabacuje na odabrano mjesto u vodi, pa je onda laganim povlačenjem prema sebi nastoji izazvati ribu da napadne varalicu. Zabačena varalica u vodi oponaša nepravilnu kretanju oboljele ili ozlijeđene ribice, koja je omiljeni plijen grabljivica. Ribe u vodi slabo vide, na svega nekoliko metara, ali zato izvanredno registruju bočnom linijom sve titraje u vodi. (Poznato je da slijepa štika neće uginuti, jer će bočnom linijom osjetiti plijen i uloviti ga).

Suvremena oprema za ovaj ribolov, koja se počela proizvoditi tridesetih godina ovog stoljeća, a napose kada je usavršena kočnica čekrka, omogućuje sklapanje savršenog sklacla štapa, čekrka i strune. Štap treba da je lagan, savitljiv, dužine oko 3 m i više, jer samo takav omogućuje daleko zabacivanje varalice. Štapu se prilagođava veličina čekrka s uvjetom da mu na kalem stane bar 100 m strune, koja treba da bude debljine od oko 0,18 do oko 0,30 mm, ovisno od toga u kakvoj se vodi lovi i koliko velika riba se može očekivati – svakako uz nastojanje da ona bude što tanja. Na strunu se varalica privezuje na čeličnu sajlu samo u slučaju ako se u odabranoj vodi može očekivati ulov štuke.

Sklad ali i što lakša izvedba pribora nužna je već i radi toga jer ga ribič drži stalno u ruci, zabacujući i povlečeći ga, što iziskuje ne baš mali tjelesni napor.

Dolaskom na vodu ribič je prvo mora osmotriti i ocijeniti na kojem mjestu može očekivati ribu, te kako da je navede da napadne i zagriže neprirodni mamac, kojega ne poznaje, jer se razni oblici varalica vještačke imitacije riba, a rijetko kada se lovi na mrtvu ribicu kao mamac.

Ribolov pun neizvjesnosti potiče ribiča na čestu promjenu mjesta ribolova i pri to-

me na promjenu izgleda okoliša. Prevaljujući često i velika prostranstva ribič ima rijektu priliku da uživa u ljepoti obalnog područja vode, a posmatrajući obilje biljaka koje ga okružuju uživa u njihovom prirodnom skladu. To je ribiču svojvrstan odmor, koji mu pruža uživanje u živoj slikovnici biljaka i ptica. Ne treba da traži bolji način za odmor i zaborav na svakodnevne brige.

U rano proljeće, dok još većina riba nije aktivna, ostaje mogućnost da se ovako okuša ribolov nama dostupnih grabljivica: štuke, smuda i grgeča koje imamo u obližnjim vodama. Sredinom proljeća ta će se mogućnost proširiti na soma, bucova i klena.

(nastavit će se)

Recept za spremanje ribe:

Punjena štika: za 6 osoba potrebno je oko 2 kg štuke, 10 dkg masti, 3 jajeta, 1 gr mljevenog bibera, 2 zemičke, tartar umak limun i sol.

Očišćenoj štuki kožu opsjeći oko glave i svući je do repa. Meso skinuti s kostiju i samljati. Pripraviti punjenje i njime napuniti kožu i ispeći na vreloj masti. Ukrasiti s limunom, a za prilog servirati tartar umak. U slast!

Alojzije Stantić

Krem supa

Potrebno: 1,5 l supe od kocke (pileće ili juneće), 125 gr kukuruznog brašna, pola litra mleka, 2 žumanceta, 1 dcl pavlake. Sprema se ovako: Izmešati kukuruzno brašno s hladnim mlekom, pa tu mešavinu prelitati vreloj supom, posoliti i na tiho kuvati 25 minuta. Posebno umutiti pavlaku s jajima i pre služenja čorbu začiniti.

Gurmanska čorba

Na malo ulja popržiti 50 gr mesnate slanine i glavicu nasekanog crnog luka pazeći da ne potamni. U to sipati 750 gr soka od paradajza (ili pire razmutiti u vodi) i manju konzervu kuvanog kukuruza zajedno sa tečnošću. U čorbu spustiti jednu ljutu crvenu papriku (sušenu) i kuvati 10-tak minuta. Na kraju čorbu posoliti po ukusu, pobiberiti, dodati kašiku sekanog peršuna, kašiku pavlake, a ko voli može da nacedi i malo limuna. Opaka je i odlična posle „sudara s alkoholom“.

Palenta i gulaš od pečuraka

Skuvajte palentu da bude malo čvršća i razlijte je u četvrtast sud da se stegne da biste kasnije sekli lepe kocke. Gulaš spremite od 125 gr paradajz pirea, dva struka praziluka, 200 gr šampinjona, kašike ulja, 150 gr krem sira, belog bibera, maslaca i peršuna – na sledeći način: na ulju propržite pečurke isečene na listiće, kolutove praziluka i kad je mekano povrće, a voda isparila dodajte sir, biber, so i neka se sasvim malo prokuva. Palentu isečenu na kocke pržite na malo maslaca. Servirajte preko nje gulaš, a sve ukasite listićima peršuna. Ukusno je da ćete sigurno meru učetverostručiti.

Zanimljivosti Ovo (možda) niste znali

Pas labrador retriever, koji je odličan plivač, između prstiju ima kožu (sličnu plovkama), porijeklom je s otoka New Fauondland, gdje su ga ribari koristili za povlačenje svojih mreža. Oduvijek je vjerni pratilac ribara. U nekim zemljama (npr. SAD) policija ga koristi za otkrivanje ribokradica, jer nepogrešivo otkriva u autu skrivenu ribu, dok u nekim drugim zemljama ovog psa koriste za otkrivanje skrivene droge. Kako mi reče jedan vodič takvog psa, on može otkriti drogu i u rezervoaru za gorivo i to pod uvjetom da je hermetički zatvorena posuda u gorivu najmanja dva dana! Ovo je zato jer čovjek na površini služokože nosa na 1 cm površine ima 16 čulnih ćelija za miris, a pas ih na istoj površini ima oko 80 (!); ili nosna šupljina psa nije opremljena samo s tri školjke kao u čovjeka, nego cijelim labirintom školjki koje su prevučene njušnom sluznicom. Kada bismo razastrli njušnu sluznicu psa mogli bismo njome da pokrijemo više od polovice njegove kože!

Alojzije Stantić

Uz zimske terevenke

Krumpirača

Za pripremiti krumpiraču potribno je dobro društvo praznog stomaka, par tambura, malo rakije, puno vina, divenice, krvavice (a mož i rebara), krumpira, kiselog kupusa, krastavaca, paprike...

U tepciju naslagati divenice, krvavice, krumpir isičen na kolutove. Dodati masti i peći.

U pridvečerja okovana snigom dobro spravljena krumpirača razgalit će okupljeno društvo, a veseli zvuci tambure i tavankutsko bilo učinit će večeru nezaboravnom.

(m. z.)

Navratite u poljoprivrednu apoteku

„AGROSU“

Stari Žednik, Žarka Zrenjanina 11

Telefon: 787-043

Tornjoš, Maršala Tita 31

Telefon: 841-006

Za svakog ponešto,

a za zemljoradnike najviše.

Nudimo Vam kvalitetnu semensku robu, sredstva za zaštitu bilja, stočnu hranu –

koncentrate i premikse od

„Veterinarskog zavoda“ Subotica,

mineralna đubriva, alatke,

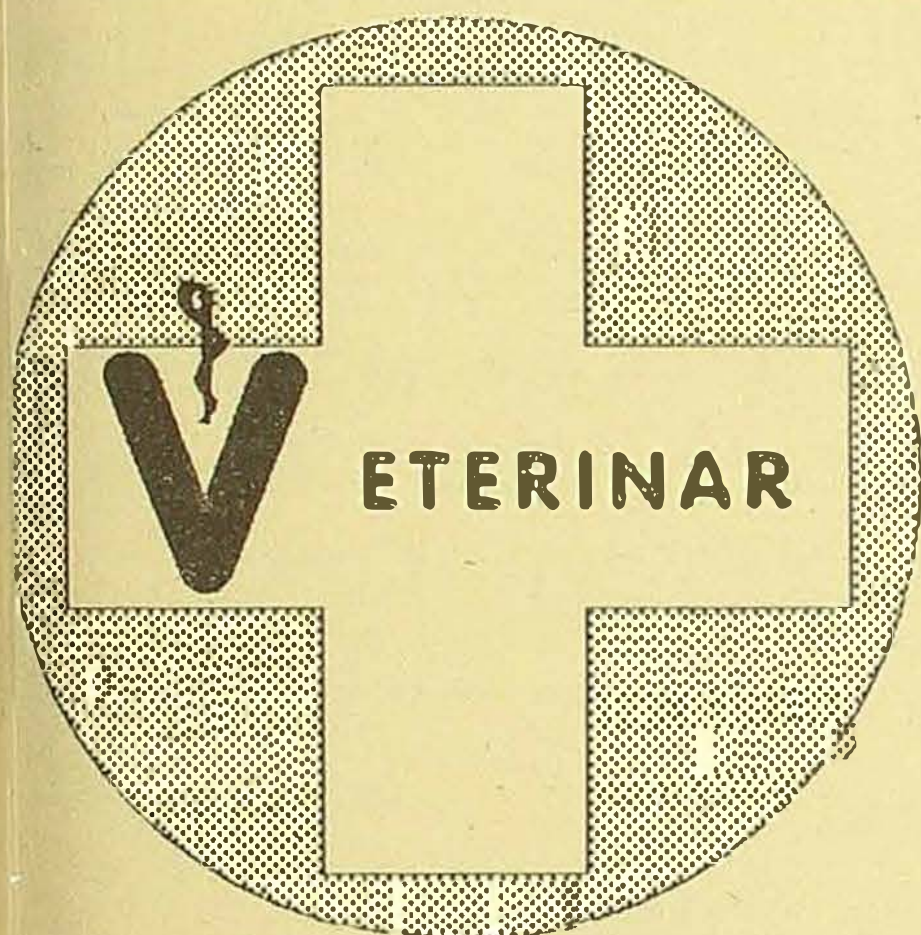
kućnu hemiju i još mnogo

štošta drugog.

Aforizmi

- Radije stvarajmo „trustove mozgove“, nego što doživljavamo trustove praznih glava.
- Gromoglasna ali „prazna“ riječ u eteru ima isti učinak, kao i mrtvo slovo na papiru.
- Kurtoazija je predvorje drugovanja.
- Neprihvatljivi teret za čovjeka – ukazivanje na njegov propust.
- Jedini prigovor poltrona na osobnog čovjeka jest da mu je objekt dokazivanja njegove vjernosti ponekad – slan ili papren.
- Lepeza suživota podiže temperaturu – u najgorim glavama.
- „Dobronamjernike“ treba razvijati!
- Osobni pronalazak koji nas čini zadovoljnim i spokojnim je pronalazak tuđe „ahilove pete“.
- Samonik(le) ideje ne rađaju plodove.
- Teško j' Nama-kad je Njima – lako s nama!

Željko Skenderović

PRIVATNA VETERINARSKA
STANICA

„VETERINAR“

Trg Paje Kujundžića 2/a

(kod Senčanske crkve)

telefon: 024/39-229

Radno vreme u ambulanti:

radnim danom od 7 do 19 časova

– nedeljom od 8 do 11 časova

Kad bole krsta

Bolovi u leđima imaju bezbroj svojih uzroka, a ono što čini da se bar trenutno smanje, možete sva kog dana praktikovati. Leđima godi ispravan hod i ispravljena kičma. Kad se sanjate, čučnete, ne savijajte leđa. Teret nosite što bliže telu. Pri sedenju držite kolena iznad kukova. Ne treba stajati uspravnih kolena već malo savijenih. U ležećem položaju pružite butine trbuhu. Plivanje, trčanje, vožnja bicikla i svakodnevne vežbe nešto je što će vam definitivno pomoći da se oporavite od akutno prijati bolnim krstima. I nikako ne pokušavajte hodati kao ni danju. Uostalom, ne otkrivajte tajnu – hladnoća je pogubna za njih.

Mir za srce

Osnovno što ljudi s bolesnim srcem i njihovoj porodica treba da znaju je da je za njih najbolji mir neophodan. Mir, ne kao mirovanje, nego kao mirna opuštena i prijatna atmosfera. Stalna uzbuđenja – tuga i radost,

Iz života naših predaka

Disnotor (III.)

Kako je već bilo udivljeno na disnotor smo ošli u petak na podne, posli ušne koja i nije bila Bog zna kaka. Još kad je pao prvi snig kolska lotra su metnuta na sonce, prid krećanje smo metnili bućur, konji su časkom upregnuti i krenili smo zamotani u opakije, iz koji su nam virili samo oči i nozdrve. Iako je snig baš dosta napado, a da bi nam bilo lipče pado je i tog dana. Sonik je bio dobar, konji odmorni i željni da se malo prošetaju, pa smo prid Ninuškin dućan u Paprenjači di su nam kupili milošću narandže, nekoliko vinaca smokve i štaniću paprenog i medenog šećera, a didi smo sa salaša poneli bocu rakije. Onda je bio taki adet da se u goste nije išlo prazni ruku. Narandže su bile za majku, smokve i šećer za dicu. Svako dite je dobilo dvi-tri smokve sa vinca i dva-tri šećera. U takoj zgodi uvijek se znalo naći po koje dite koje je tražilo još šećera, a na to su stariji znali kazt: „Nije dobro ist toliko šećera, boli će te zubi!“ Dosta smo se sankali od našeg do didinog salaša, od Bajmaka udaljenog oko 3 km prema Babapusti.

Kad su digod čekali goste uvijek je kogod vreme kad će naić, pa su tako i nas mogli vidit bar s jedne duži, a kad smo skrenili u put za salaš svi su izašli prid nas da nas dočekaju – kaka je bio red. Take radosti i dragosti dočeka baš nije bilo često, a kako se i ne bi radovali roditelji kad njim je došla ćer sa zetom i unukom (ja sam bio najstariji unuk). To mogu razumit samo oni koji su ritko vidali i dočekivali svoje daleko udomljeno dite.

Kad smo onako promrzli jedva dočekali da uđemo unutra, s nezaboravnim mirisom parasničke peći i okrečeni zidova u friško podmazanoj sobi, nije tribalo puno vrimena da se odmrzemo. Svako se pozdravljo sa svakim, a kod tolikog raspitivanja teško je bilo doć do riči. Raspitivanja su počimala prvo o zdravlju, pa ako je ono bilo u redu, završavalo se s „Fala Bogu!“ Muškarci su

ispregli konje i svezli ji u košaru, a sonca su uvukli pod bajtu (1), da ji snig ne zavije.

Kad su muškarci ušli da se odgriju nazdravili su s po kojom čašicom i vidili šta još moraju uradit tog dana, jel će se časkom počet smračivat. Izašli su napolje da pogledaju ko će kojeg ranjenika sutra zaklat; naranili su druge svinje, namirili josag, pomuzli krave, a za svakog ranjenika doneli po nekoliko naviljaka slame za paljenje. Uz to su pripravili sav potriban alat i pribor za sutrašnji disnotor.

Kad je napolju sve bilo pripravljeno za sutra bilo je vrimena da se uđe unutra i čeka večera. Počelo se smračivat pa su majka upalili lampaš uz uvik obavezni pozdrav: „Falje Isus!“ Reduše su spremale večeru u kujni, a druge ženske su čistili bili i crni luk, kojeg je tribalo podosta za 7 ranjenika, koliko će se sutra zaklat.

Sićam se majkine pripovitke kad su kazli: „Nisam znala šta da radim s tolikim velikim pivcima, goropadni su i stalno se tuku. Morala sam nekoliko zaklat, pa će od nji bit čorbe i paprikaša.“ Zamislite večeru: friška čorba i paprikaš od pivca. Nije Bog zna šta, al nije ni rdavo. Večera je morala bit bogata da se narani toliki svit: četrnajstoro odrasli i dice bar toliko – ko da su mali svatovi. U kujni sam vidio da se čorba kuvala u loncu koji je zauzo skoro po šporelja, a u laboška-ma i kastroni kuvo se paprikaš.

Dok su čekali večeru muškarci su se kartali filka u šestoro i usput pijuckali.

Manje poznata rič:

(1) Na bajmačkom su ljudi nabili dugačak zid, povezali ga s dva poprična zida, uzduž i popriko metnili dračova drva i na nji nabacali slamu. Tako su dobili nastrešnicu di su držali sermaj. Ovakve tvorevine ljudi su podizali na od sela udaljenim njivama, di su se sa konjima sklanjali u slučaju nevrimenta.

(nastavit će se)

Alojzije Stantić

svejedno, stalna gundanja i napetost – na srce deluju pogubnije nego neki klasični uzročnici smetnji – povišeni pritisak ili pušenje. Čuvajte se uzbuđenja i drama! Čuvajte svoje bližnje – mirom i ljubavlju!

Glavobolja na 165 načina

Valjda nema čoveka kojeg bar jednom u životu nije zaboletla glava. Ta pradavna boljka, koja se ispoljava posebno kao pošast sadašnje civilizacije, javlja se, kako su lekari utvrdili – u 165 različitih oblika. Postoji, na primer, samo 17 vrsta migrena. Čovek se sa glavoboljom nosi kako zna i ume, ali ono što svi stručnjaci naglašavaju je da svaku glavobolju koja traje duže od 3-4 dana ne treba ignorisati, već potražiti savet lekara. Utešna je jedino činjenica da se 90 odsto svih glavobolja javlja zbog lošeg načina života – alkohol, duvan, preterani rad..., pa ih čovek može sam otkloniti.

Prema gruboj podeli, glavobolje se mogu svrstati u četiri osnovne grupe. Samostalna – prouzrokuje je nerv koji upravlja malim krvnim sudovima u glavi (tu spada migrena). Od bolesti drugih organa: slabog srca, oštećenih bubrega, zapaljenja sinusa, slabog vida. Treću grupu čine glavobolje koje potiču od oboljenja krvnih sudova, infekcija i raznovrsnih trovanja, a četvrtu i najtežu za lečenje čine glavobolje izazvane duševnim smetnjama.

Najčešće vrste glavobolja su, inače, alergijske, od očiju, od visokog pritiska, od vratnih pršljenova, od mamurluka, od ušiju, migrene, atmosferske, od zuba, duševne i od nekog hronično obolelog organa. Lekar će utvrditi šta vas muči, a ako sami možete svoje lakše i kraće glavobolje da savladate, bolje je, kažu lekari, da to učinite na neki starinski način – kafa i limun, tople obloge oko vrata, mrak i san, nego odmah potežete za tabletama. One jednom pomažu, a drugom štete.

(„Naša borba“)

Iz starog tiska

Kako triba nosit čizme

Kod Jakova u gostioni sidi jedno veće društvo. Među ostalim razgovorima počnu praviti razne oklade. Niki Vranje potuži se na čizmare, kako mu ni jedan ne može napraviti čizme, koje bi nosio više od 6 miseci. Ali uto se javi čizmar Čanji i reče Vranji:

– Ja ću ti napraviti čizme, koje ćeš nositi 9 godina i neće se poderati.

– To ti ne virujem, – odgovori Vranje.

– Hajde da se okladimo, – pridloži Čanji.

– Za koliko? – upita Vranje.

– Za litru vina, i ako ne budeš nosio čizme 9 godina, ja ću ti ih pokloniti.

Vranje pristane i kupi vino, a Čanji ga popije. Kad je popio vino, upozori on Vranju:

– Ja ću ti napraviti čizme i ti ćeš ih nositi 9 godina, ali ih moraš nositi na ramenu a ne na nogama.

(„Bunjevačko žackalo”, 10. svibnja 1940.)

NAJZAD PRAVA ZIMA!

Komunalci odmorite se.

Mi uživamo u snijegu, u zimskoj idili koju smo skoro zaboravili u svojem gradu.

Nama je dovoljno da znate za nas

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

• Subotica, Karadordev put 1

telefon: (danonoćno): 024/51-514

• Bajmok, JNA 3 (u cvjećarnici „Mariška”) telefon (danonoćno): 024/762-024

• Palić, Joó Lajos 18 (u cvjećarnici „Orchidea”), telefon: 024/752-759

• Horgoš, Borisa Kidriča 7, telefon (danonoćno): 024/792-202

• Novi Kneževac, Maršala Tita 16

GRAFIČKI BAL

17. 02. 1996.

Dana 17.02. 1996. god. održava se I grafički bal u prostorijama Doma Vojske Jugoslavije sa bogatom tombolom. Zabavljace Vas plesni orkestar „Mozaik”. Ulaznice se mogu dobiti u prostorijama štamparije „Globus” (tel.: 53-142 i 51-202).

Vrijeme slavlja

U Subotici se ne štrajka

Omamljeni vlastitim bijednim stanjem, uzrokovanim niskim plaćama, neredovitim isplata i radom koji im se neprestance omaložava, neki su profesori, nastavnici & narodni učitelji u državi Srbiji smogli snage, pronašli i izrazili volju te (pre)stupili u štrajk. Ne odazivajući se vapajima njihovog resornog ministra, izvjesnog prof. i dr. Mladenovića, da se, budući su pretrpjeli već dosta zla, malo uzdrže te da odtrpe još malčice, kašičicu ili dvije (nije precizirano) bijede, i da nastave svoj ničim izazvan plemeniti rad na intelektualnom obrezivanju mladeži, diljem Srbije prosvjetni radnici gromko su ustali, zasukali rukave te prionuli na posao zvani štrajk. Poput pošasti epidemije, ova se je groznica brzo raširila. Ali, kod subotičkih učitelja nije uzela maha. Njima je očito dobro. Čak možda i predobro. Ili su, pak, oni mazohisti iz predubjedenja. No, bilo kako bilo, kažu brižni doušnici „Žiga” iz nepouzdanih izvora bliskim prosvjetnim radnicama, lakše je i raditi uz trpnju boli nego izvršiti samoubojstvo. Barem to vrijedi za Suboticu.

Bunjevačka narodna pripovijetka

Božijom pomoćom

Gazdina žena talovala salaš čak ukraj drugog atara. Pošalje on slugu da otud dotira tri jarma volova, a reduši ko zaboravi narediti da spremi bućurić rane za dan. Oko podne momak naiše na salaš na kojem je ko momčuljak svinjarovo. Ode je stari gazda bio podatan, pa će momak svratiti, domaćin ga neće ostaviti bez užne, al kad on na ledinu a oko salaša ni žive duše. Javlja se on, al sve ćuti. Nema ni kerova da zalaju. Okreće se, ni da krene ni da ostane, kad jedared naboga čuje niko šuškanje iz karmića. Tumarne tamo, a u karmiću mladi gazdin sin čisti krumpir od klija. Taj bio slugi vršnjak, al još deranom bio niki zavrnut u glavi, nije puštao sebi, svinjar mu moro kazat: vi gazda. I sad se momak po redu javi:

– Falj'n Isus, gazda – i sidne na travu prid karmić.

Onaj digo oči iz karmića, dvared trepnio, pa dalje čupa klije, bar da se ozovne. Sluga gleda pa sad samo ne zna šta bi. Jedared mora načeti divan, pa će ko sebi:

– Sidi prijoo, peči se projo – ja baš tako zasiao.

Na čudo Božije onaj onda progovorio, al ruke mu radu. Kaže:

– Pa ti bar možeš kako oćeš, Božijom pomoćom nemaš svog dobra, nemaš ni briga.

– Da?! A što mi se u trbuvu sve mrak navaćo, to nije ništa?!

– Božijom pomoćom trbu nije od cakla, otkale ja vidim šta ti je u njemu?!

Momak nije moro ić pitat u komšiluk, znao je da s ovim zavrnutim neće dotirat do užne, pa će zapitat za drugu čeljad:

– Gazda, jeste l' vi sami?!

– Sam ko ker, Božijom pomoćom.

Dok je tu svinjarovo sa starijim gazdlinim sinom se lipo pazio i uvik sporazumio pa će zapitat:

– Gazda, a di vam je brat?

– Na vikovičnoj robiji, Božijom pomoćom.

– Šta je on siroma mogo uraditi da su ga tako kaštigovali?

– Pomogo mi da talujem sve baćino dobro, Božijom pomoćom.

– Ako je, vaš je zapalio – nije tuđ.

– Al u salašu su spalivali baćo i nana, Božijom pomoćom.

Kazivao: Roko Stantić, Durđin

Zabilježio i obradio: Balint Vujkov